Masarykova univerzita
Ekonomicko-správní fakulta
Studijní obor: Regionální rozvoj a správa

AKTUÁLNÍ PROBLÉMY HOSPODAŘENÍ VYBRANÉHO ÚSC

Current Problems in Management of Selected Self-government Unit

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce:
Ing. Irena Opluštilová

Autor:
Bc. Monika Vaverková

Brno, červen 2011

Jméno a příjmení autora:	Monika Vaverková
Název diplomové práce:	Aktuální problémy hospodaření vybraného ÚSC
Název v angličtině:	Current Problems in Management of Self-government Unit
Katedra:	Regionální rozvoj a správa
Vedoucí diplomové práce:	Ing. Irena Opluštilová
Rok obhajoby:	2011

Anotace

Cílem této diplomové práce je analyzovat poskytování a zajišťování veřejné služby konkrétně odpadového hospodářství danou obcí, analyzovat hospodaření obce v této oblasti a podrobněji rozebrat vývoj a formy poskytování veřejné služby. Na základě zjištěných skutečností rozhodnout, jaké jsou odlišnosti, výhody a nevýhody ve využívaných formách poskytování a navrhnout možná řešení a zlepšení. Teoretická východiska, které tvoří první část, jsou východiskem pro praktickou část, která se zaměřuje na analýzu a zhodnocení odpadového hospodářství v obci Zastávka.

Annotation

The purpose of this dissertation is to analyse provision and supply of public service, specifically waste economy by a given municipality, analyse municipality's frugality in this area and elaborately examine progress and forms of providing public service. Based on the established results decide what are the differences, advantages and disadvantages in utilized forms of providing and suggest possible solutions and improvements. Theoretical foundations, that comprise the first part, are the starting points for the practical part, which is focused on analysis and evaluation of waste economy in municipality Zastávka.

Klíčová slova

Veřejná služba, odpadové hospodářství, hospodaření obce, poplatek, rozpočet

Keywords

Public service, waste ekonomy, municipality's ekonomy, payment, budget

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci *Aktuální problémy hospodaření vybraného ÚSC* vypracovala samostatně pod vedením Ing. Ireny Opluštilové a uvedla v ní všechny použité literární a jiné odborné zdroje v souladu s právními předpisy, vnitřními předpisy Masarykovy univerzity a vnitřními akty řízení Masarykovy univerzity a Ekonomicko-správní fakulty MU.

V Brně dne 29. května 2011 _____

podpis autorky

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Ing. Ireně Opluštilové za cenné rady a připomínky, kterými přispěla k vypracování této diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat pracovníkům obecního úřadu Zastávka a společnosti KTS-Ekologie, konkrétně panu Dvořáčkovi a Markovi, kteří mi poskytly potřebné materiály a informace.

Obsah

ÚVOD **11**

1 VEŘEJNÉ SLUŽBY **13**

1.1 VYMEZENÍ POJMU VEŘEJNÁ SLUŽBA 13

1.2 KLASIFIKACE STATKŮ 14

1.3 ZABEZPEČENÍ A POSKYTOVÁNÍ VEŘEJNÝCH SLUŽEB 16

1.3.1 Způsoby zabezpečování veřejných služeb *16*

1.3.2 Způsoby poskytování veřejných služeb *18*

1.4 ROZHODOVÁNÍ O POSKYTOVÁNÍ VEŘEJNÝCH SLUŽEB 22

1.4.1 Konkurence *24*

1.4.2 Náklady na produkci *24*

1.4.3 Poptávka po službě *26*

1.5 ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ 28

1.5.1 Pojmy *28*

1.5.2 Třídění odpadů a zpětný odběr *29*

1.5.3 Platby za komunální odpad *29*

2 ROZPOČET OBCE A FINANCOVÁNÍ VEŘEJNÝCH SLUŽEB **31**

2.1 HOSPODAŘENÍ OBCÍ 32

2.2 PŘÍJMY OBCÍ 33

2.2.1 Daňové příjmy *34*

2.2.2 Nedaňové příjmy *38*

2.2.3 Kapitálové příjmy *42*

2.2.4 Přijaté dotace a transfery *43*

2.3 VÝDAJE OBCÍ 44

2.3.1 Běžné výdaje *45*

2.3.2 Kapitálové výdaje *46*

2.4 FINANCOVÁNÍ 46

3 ANALÝZA POSKYTOVÁNÍ VEŘEJNÉ SLUŽBY OBCÍ ZASTÁVKA **48**

3.1 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA OBCE 48

3.2 SBĚR A SVOZ KOMUNÁLNÍHO ODPADU 49

3.2.1 KTS Ekologie *49*

3.2.2 EKO-KOM *51*

3.3 SBĚRNÉ STŘEDISKO ODPADŮ 54

3.4 VÝVOJ POSKYTOVANÉ SLUŽBY 55

3.4.1 Rozpočet odpadového hospodářství obce *57*

4 ZHODNOCENÍ VYBRANÉ FORMY POSKYTOVANÉ VEŘEJNÉ SLUŽBY **63**

4.1 EKONOMICKÉ FAKTORY 63

4.2 OSTATNÍ FAKTORY 66

4.3 SHRNUTÍ A DOPORUČENÍ 68

ZÁVĚR 72

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ 74

SEZNAM TABULEK 77

SEZNAM GRAFŮ 78

SEZNAM OBRÁZKŮ 78

SEZNAM PŘÍLOH 79

Úvod

Oblast, které věnuji svou diplomovou práci, se dotýká každého z nás. Ať žijeme v malé obci, městě nebo metropoli, využíváme služeb, které jsou těmito celky zajišťovány. Většina z nás bere jako samozřejmost, že svítí pouliční osvětlení, že jsou upravené chodníky a veřejné prostranství, že máme školy, knihovny nebo že nám každý týden vyvezou popelnice. Vždyť je to jedna ze základních funkcí územního celku a i zákon obcím ukládá pečovat o všestranný rozvoj území a o potřeby svých občanů. Polemizovat můžeme o spokojenosti občanů s tou či onou službou, její kvalitě, ale nevyvratitelným faktem je, že neustálý proces decentralizace přenáší na obce čím dál více povinností a zároveň pravomocí v rozhodování o zajišťování veřejných služeb.

V minulosti bylo samozřejmostí, že veřejné služby byly poskytovány veřejným subjektem. Postupem času se ukázalo, že tomu tak nemusí vždy být a že existují i jiné možnosti, které jsou výhodnější jak pro samotnou obec, tak často i pro občany. Spolupráce soukromého a veřejného sektoru se stává běžnější a nákup veřejné služby na trhu už není ničím výjimečným. Obce mohou také zakládat vlastní organizace nebo vlastnit majetkové podíly ve společnostech, které poskytují veřejné služby.

Důvody, které obce vedou ke zvolení daného způsobu poskytování veřejné služby, jsou různé. Rozhodování je závislé na řadě faktorů a zejména druhu veřejné služby. Ne pro každou veřejnou službu jsou vhodné všechny možné formy poskytování. Z velké části zvědavost vedla k výběru mého tématu diplomové práce. Odpadové hospodářství a svoz a sběr komunálního odpadu není zrovna nejatraktivnější oblastí, ale v každém případě oblastí nepostradatelnou. Stále diskutovanějším tématem je také třídění odpadů a jejich následná recyklace.

Cílem této práce je analyzovat hospodaření vybrané obce v oblasti odpadového hospodářství, zhodnotit zvolený způsob poskytování dané služby po stránce ekonomické, nalézt její výhody, nevýhody a důvody, které obec vedly k výběru právě takového řešení a dále pokusit se rozhodnout, jestli forma poskytování, kterou obec využívá, je tím nejlepším řešením a případně navrhnout zlepšení. Pozornost bych také ráda věnovala třídění odpadů, nejenom z pohledu ochrany životního prostředí, ale i dopadu na ekonomickou stránku rozpočtu obce.

Práce je rozdělena do čtyř kapitol, první dvě obsahují teoretickou část, třetí praktická kapitola analyzuje poskytování veřejné služby vybranou obcí a ve čtvrté kapitole nalezneme zhodnocení a případná doporučení. Teoretická část je zaměřena jednak obecně na veřejné služby, na jejich definování, způsoby zabezpečování a poskytování a faktory, které ovlivňují rozhodování o poskytování veřejných služeb a také konkrétně na službu odpadového hospodářství. Druhá část se zabývá financováním veřejných služeb. Podkapitoly této části podrobněji charakterizují jednotlivé druhy příjmů a výdajů obcí. Pro teoretickou část využívám metodu deskriptivní a na základě práce s literaturou obsahovou analýzu a praktická část vychází převážně z interních zdrojů obce a zkoumané společnosti, hlavními použitými metodami byly deskripce, komparace, analýza a syntéza. Při komunikaci s pracovníky obecního úřadu byla využita metoda řízeného rozhovoru.

1 Veřejné služby

Poskytováním veřejných služeb a statků se v současné době věnuje čím dál větší pozornost. Důvodem je, že se jedná o služby, jejichž forma i obsah výrazně ovlivňují kvalitu života občanů všech typů moderního státu. Abychom mohli veřejnou službu považovat za dobrou, měla by splňovat určité vlastnosti, uvádí Le Grand (2007). Mělo by se jednat o službu vysoce kvalitní, efektivně poskytovanou a řízenou, která je citlivá k potřebám a požadavkům spotřebitelů, odpovědná vůči daňovým poplatníkům a poskytovaná spravedlivě. Na základě těchto vlastností vidíme, že v případě poskytovaní veřejných služeb není důležitý jen výstup a ekonomická efektivnost, ale i způsob a celý proces poskytování služby.[1]

Spektrum nabízených veřejných služeb a statků se v každé společnosti liší. Rozhodnutí o poskytování veřejných služeb vzniká na základě veřejné volby a je ovlivněno typem sociálního státu, kulturním a historickým vývojem. To co můžeme považovat dnes za veřejnou službu, může být vnímáno v budoucnosti jako statek, poskytovaný na základě tržního principu a naopak. Realitou posledních desetiletí je posun od státu jakožto jediného či majoritního garanta a poskytovatele směrem k jiným institucím. [2]

1.1 Vymezení pojmu veřejná služba

Pojem veřejná služba má své kořeny ve francouzském výrazu service public. Z terminologického hlediska je tento pojem stále mnohoznačný a ne úplně ustálený. Evropské chápání pojmu je odlišné od francouzského a *„bere veřejnou službu jako výkon se vztahu k trhu, jehož poskytování je v zájmu celku a se kterou jsou spojené povinnosti obecného blaha."(Luboš Tichý, Veřejná služba v ČR, Německu, Rakousku a EU, 2007)*

Na pojem veřejná služba je možné nahlížet z několika hledisek. Z pohledu sociálního můžeme chápat veřejnou službu jako takový druh služeb, jejichž uživatelem nebo spotřebitelem je veřejnost jako sociální subjekt. Jsou produkovány, zabezpečovány nebo regulovány orgány veřejné správy a obecným cílem je uspokojit společenské potřeby. Podle poskytovatele rozlišujeme veřejné služby poskytované na centrální úrovni (např. obrana a bezpečnost) a na úrovni samospráv (např. veřejná doprava, odvoz komunálního odpadu. Z ekonomického hlediska se jedná o ekonomický statek, jehož spotřebitelem je veřejnost. Znamená to, že

---

[1] ŘEŽUCHOVÁ, Markéta; HYÁNEK, Vladimír. *Role soukromého sektoru v poskytování veřejných služeb*, 2009, str. 6

[2] HYÁNEK, Vladimír; PROUZOVÁ, Zuzana; ŠKAREBELOVÁ, Simona. *Neziskové organizace ve veřejných službách*., 2007, str. 20

veřejná služba je veřejným statkem (statkem kolektivní spotřeby). Můžeme tedy říct, že veřejná služba může být čistě veřejným statkem či smíšeným veřejným statkem. Financovat veřejnou službu je možné ze státního rozpočtu, z rozpočtu samosprávných celků, z poplatků občanů, účelových fondů, případně jiných zdrojů.[3] Pokud budeme v tomto pojmu hledat právní obsah, jedná se o postavení veřejných zaměstnanců. Za veřejnou jsou považováni ti zaměstnanci, kteří vykonávají zaměstnanecký poměr ke státu nebo jinému veřejnoprávnímu zaměstnavateli. Dalším znakem je placení těchto zaměstnanců z veřejných prostředků.[4]

1.2 Klasifikace statků[5]

Jak jsme zmínili v předchozím textu, veřejnou službu považujeme za statek ekonomický, veřejný a kolektivní (a to smíšený nebo čistý). Nyní si vysvětlíme, co přesně jednotlivé pojmy znamenají, čím se vyznačují a odlišují a podle jakých kritérií je můžeme třídit. Následující třídění je pouze jedním ze způsobů, jak je možné statky dělit a nejedná se o třídění úplné.

Třídění statků podle původu

- Volné statky, které jsou člověku volně dostupné v přírodě, a to v takovém množství, že je není nutné mezi uživateli rozdělovat. Nemusíme za ně platit a jsou jimi například voda, vzduch.
- Ekonomické statky, jsou produktem ekonomických aktivit člověka, ten musí vynaložit určité úsilí k jejich získání a určitou formou za ně musí zaplatit.

Třídění statků podle způsobu rozhodování o výrobě či spotřebě statku a jejich financování

- Soukromé statky**,** o jejich výrobě a spotřebě rozhodují soukromé subjekty podle situace na trhu. Jejich rozhodnutí jsou závislá na individuálních potřebách s ohledem na ceny, které se na trhu utvoří a na rozpočtovém omezení. Výrobci statků chtějí dosáhnout co nejvyššího zisku a spotřebitelé maximalizují svůj užitek s co nejnižším nákladem.
- Veřejné statky, rozhodování o jejich produkci a spotřebě se uskutečňuje na základě veřejné volby v rámci daného společenství, kterým může být například stát či o obec. Veřejné statky jsou zabezpečovány státem a územní samosprávou, způsoby

[3] OCHRANA, František. *Veřejné služby-jejich poskytování, zadávání, hodnocení*., 2007, str. 8-9
[4] *Juristic.cz* [online]. 2004 [cit. 2011-01-14]. Veřejná služba a systémy veřejné služby.
[5] PEKOVÁ, Jitka . *Veřejné finance : úvod do problematiky*. 2008, str. 37-44

zabezpečení jsou však různé. Na financování veřejných statků se využívají finanční prostředky z veřejných rozpočtů, především z daňových výnosů, popřípadě jsou stanoveny uživatelské poplatky. Některé druhy veřejných statků jsou spotřebovávány jen určitou věkovou a sociální skupinou obyvatel, čímž může docházet k zvýhodňování určitých skupin a nerovnoměrnému a nespravedlivému rozdělování.

Třídění statků z ekonomického hlediska

- Čisté soukromé statky, jsou statky o jejichž produkci a spotřebě rozhodují jednotlivci, spotřeba je dělitelná mezi jednotlivce a je rivalitní. Výrobci a spotřebitelé mezi sebou soutěží na trhu a užitky jsou individuální.
- Čisté kolektivní statky, jedná se o statky kolektivní spotřeby, tato spotřeba je nedělitelná a nelze určit jaké množství jednotlivci užívají. Tím pádem ji nejde finančně ocenit a vyjádřit uživatelským poplatkem. Kvalita těchto statků je též nedělitelná a při nadměrné spotřebě statku hrozí snížení kvality pro všechny uživatele. Spotřeba jedním uživatelem neubírá možnost využívat tento statek jiným a není možné kohokoli vyloučit ze spotřeby. I když jsou tyto statky určeny pro všechny jednotlivce, tak užitek z jejich spotřeby se liší a je individuální. Příkladem čistě kolektivního statku je zajišťování bezpečnosti policií nebo v obcích veřejná zeleň a osvětlení.
- Smíšené kolektivní statky se vyznačují kolektivní spotřebou, která je ovšem dělitelná mezi jednotlivce a lze určit podíl jednotlivce na spotřebě statku, která je tím pádem ocenitelná. Na základě ocenění můžeme stanovit uživatelský poplatek (může mít charakter daně) a vyloučit jednotlivce, kteří odmítají uživatelský poplatek uhradit. Problém, který je spojován se smíšenými kolektivními statky je tzv. černý pasažér. Jedná se o jednotlivce, kteří chtějí využívat daný statek, ale odmítají za něj platit. Jejich vyloučení ze spotřeby je sice možné, ale často velmi nákladné a ve výsledku neefektivní. Jako příklad můžeme uvést vyloučení jednotlivce z užívání veřejného parku. Bylo by nutné vynaložit prostředky na jeho oplocení, vstupní bránu a budku pro prodavače lístků, zaplatit mzdové náklady a další. Proto se smíšené kolektivní statky, u kterých je vyloučení ze spotřeby problematické, financují převážně z daňových výnosů. Stejně jako u čistých kolektivních statků je kvalita smíšených statků nedělitelná. Například kvalita veřejné dopravy nebo silnic je pro všechny stejná a klesá nebo roste s intenzitou využívání. Spotřeba smíšených kolektivních statků

může být fakultativní, tzn. založená na individuálních preferencích uživatelů, například využívání veřejné dopravy, nebo přikázaná státem a definována zákonem.

1.3 Zabezpečení a poskytování veřejných služeb

Pokud hovoříme o veřejných službách a rozhodování o jejich zabezpečování a produkci, měli bychom chápat rozdíl mezi těmito pojmy.
Zabezpečováním veřejné služby máme na mysli její garantování, organizování, regulování, financování a kontrolování. To se děje většinou prostřednictvím státu, územně samosprávních celků a institucí jimi vytvořenými. Naproti tomu poskytování veřejné služby souvisí s její faktickou produkcí, kterou mohou vykonávat i soukromé firmy, fyzické osoby nebo například neziskové organizace. [6]

Pojmy zabezpečování a poskytování rozlišují také Musgraveovi: *„Je třeba přesně rozlišit veřejné zabezpečování od veřejné produkce. Jsou to dva odlišné a nesouvisející pojmy, které nelze směšovat či zaměňovat. Říkáme-li, že se veřejné statky zabezpečují veřejně, míníme tím, že je hradí rozpočet a jsou dostupné bez poplatků jednotlivých spotřebitelů. Jak je vyrábějí, nehraje roli.“* (Musgrave, Musgraveová, 1994, 8)

Zajímavým jevem je změna v charakteru jednotlivých statků, které se mění v závislosti na technologiích, společenských a sociálních změnách nebo jen změnou obecných podmínek a charakteru statků. Z kolektivních statků se mohou stát statky individuální, které budeme nakupovat na trhu a platit za ně tržní cenu a naopak z individuálních statků vznikají statky zabezpečované státem a jeho složkami. Příkladem může být zajištění bytů pro sociálně slabé občany, kdy bydlení bylo vždy považováno spíše za individuální statek, nebo ochrana proti požárům, která se vznikem hasičských sborů stala kolektivním statkem a jiné. [7]

1.3.1 Způsoby zabezpečování veřejných služeb

Při zabezpečování služeb veřejným sektorem dochází často k problémům s nevyžádanými službami. Rozhodování o zajištění určité služby se děje na základě nabídkového principu, který nebere v úvahu potřeby občanů. Důsledkem je vznik alokační neefektivnosti, které by

---

[6] HYÁNEK, Vladimír; PROUZOVÁ, Zuzana; ŠKAREBELOVÁ, Simona. *Neziskové organizace ve veřejných službách*. 2007, str. 21
[7] ŘEŽUCHOVÁ, Markéta; HYÁNEK, Vladimír. *Role soukromého sektoru v poskytování veřejných služeb*. 2009, str. 10

bylo možné předcházet orientací na poptávku po daném statku či službě, využitím například marketingových metod průzkumu. Určitým krokem vpřed jsou principy decentralizace a subsidiarity, které na nižších úrovních zajistí lepší informovanost o preferencích a potřebách občanů.

Při rozhodování o konkrétním způsobu zajišťování jednotlivých druhů veřejných statků bychom měli zvažovat hospodárnost při vynakládání finančních prostředků z veřejných rozpočtů, dále bychom měli brát ohled na potřeby občanů a jejich užitek z dané služby. Ten není vždy možné finančně vyčíslit, ale mělo by se jednat o služby, o které má obyvatelstvo zájem. Zabezpečování některých typů služeb je přenášeno na jednotlivé stupně územní samosprávy, s cílem efektivněji a hospodárněji využít veřejné prostředky díky znalosti regionálních a místních potřeb. [8]

Odpovědnost za zabezpečování veřejných statků má jako základní článek územní samosprávy obec. Obce zabezpečují :

- Národní veřejné statky, z nichž mají užitek nejenom obyvatelé dané obce, ale například i okolních obcí a regionu. Jedná se většinou o čisté veřejné statky, například regulace vodních toků nebo zabezpečení výstavby a údržby silnic. Tyto statky bývají spolufinancovány ze státního rozpočtu.
- Upřednostňované statky, o jejich produkci rozhoduje stát, většinou zákonem, a příkazovým systémem zajistí, aby občané veřejné statky využívaly. Odpovědnost za zabezpečení těchto statků je státem přenášena na nižší územní celky z důvodu hospodárnosti a efektivity. Tyto statky, příkladem je základní vzdělání, mají celostátně platný standard statku a stát si vyhrazuje právo kontrolovat rozsah a kvalitu poskytovaných statků. Někdy se hovoří o redistribučních službách, protože jsou financovány z daňového výnosu a ze státního rozpočtu jsou prostředky distribuovány do jednotlivých stupňů územní samosprávy. Tyto služby jsou poskytovány občanům bezplatně.
- Místní veřejné statky jsou obcí zajišťovány pro občany žijící v dané obci. Jedná se o čisté kolektivní statky, jako veřejné osvětlení, ale také smíšené kolektivní statky, u nichž je možno měřit spotřebu jednotlivce a tudíž lze stanovit uživatelský poplatek (vodné, stočné, vstupné do kulturních zařízení, odvoz komunálního odpadu). Tyto lokální statky by měly zpravidla zohledňovat zájmy

[8] PEKOVÁ, Jitka . *Veřejné finance : úvod do problematiky*. 2008, str. 49-50

a preference občanů. Na financování těchto statků se podílí většinou jak občané, z daňových odvodů nebo poplatků, tak i obec a stát ze svých rozpočtů.

Pro obec může být často efektivnější zabezpečovat místní veřejné statky pro větší počet uživatelů, tedy více obcí, sdružení obcí, mikroregiony. Tím vznikají úspory z rozsahu[9], finanční prostředky jsou vynakládány hospodárněji než při odděleném zajišťování a financování statků jednotlivými obcemi. Na základě smluvních dohod je možné společné zakoupení a využívání hmotného a nehmotného majetku, tím pádem snížení hlavně fixních nákladů. Ne každá obec může využívat společného zabezpečování místních veřejných služeb, je třeba brát ohled na demografické, urbanistické a další faktory. [10]

1.3.2 Způsoby poskytování veřejných služeb

Po rozlišení pojmů zabezpečování a poskytování již víme, že poskytovatelem veřejných služeb nemusí být nutně stát nebo územně samosprávný celek, ale také soukromý sektor. Při rozhodování o nejvýhodnější formě poskytování veřejných služeb berou obce či kraje v úvahu několik faktorů.

Hlavními faktory a kritérii při rozhodování jsou rozpočtová omezení obce či kraje, kvalita poskytované služby a nákladová efektivnost na poskytovanou veřejnou službu. Nyní si uvedeme možné formy poskytování veřejných služeb.

1. Veřejné služby poskytuje obec či kraj respektive jimi zřízený nebo založený subjekt

Veřejnou službu zajišťuje tedy obec , kraj nebo jiná organizačně právní forma. Volba organizačně právního typu se odvíjí zejména od druhu poskytované služby. Veřejné služby, které se chovají jako čisté veřejné statky, jsou v současnosti poskytovány převážně organizačními složkami obce či kraje.[11] U smíšených kolektivních statků se tato forma využívá hlavně u nezbytných služeb, u kterých se vyžaduje absolutní spolehlivost, často se jedná o druhy upřednostňovaných statků, jako vzdělání a lékařská péče. Obec či kraj nebo jejich subjekt poskytuje veřejné služby také v případě, že monopol soukromé firmy by si stanovoval nepřiměřené podmínky a ceny za služby, které by se tím pádem mohly stát

[9] Úspory z rozsahu při zabezpečování veřejných služeb chápeme jako snížení průměrných nákladů v důsledku zvětšení rozsahu nabízené služby
[10] PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření obcí a rozpočet*. 1997, str. 84-86
[11] OCHRANA, František. *Veřejné služby-jejich poskytování, zadávání, hodnocení*. 2007, str. 55-56

nedostupné pro obyvatele s nižšími příjmy, popřípadě obec by nebyla schopna financovat vzniklou ztrátu.[12]

Přehled typů organizací zobrazuje následující tabulka.

Tabulka 1: Typy organizací a společností k poskytování veřejných služeb

Typ organizace	Vztah k obci	Příklad použití
Organizační složka	Zřizuje obec zřizovací listinou. Nemá právní subjektivitu	Sociální služby Veřejně prospěšné práce Knihovny
Příspěvková organizace	Zřizuje obec zřizovací listinou	Mateřská škola Základní škola
Obecně prospěšná společnost	Zakládá buď sama obec zakládací listinou nebo smlouvou s jinými subjekty	Sociální služby Komunitní centra
Svazek obcí	Více obcí založí svazek smlouvou a stanovami	Mikroregion Svaz obcí
Zájmové sdružení právnických osob	Obec je člen (spoluzřizovatel)	Základní škola Agentura
Společnost s ručením omezeným nebo akciová společnost	Zakládá obec zakladatelskou listinou nebo společenskou smlouvou	Technické služby Svoz odpadu Správa majetku
Družstvo	Obec je členem	Bytové záležitosti

Pramen: Ochrana (2007)

Organizační složka je organizací bez vlastní právní subjektivity, její příjmy a výdaje jsou součásti rozpočtu zřizovatele. Obec využívá organizační složku jako poskytovatele veřejné služby hlavně v případech, kdy se jedná o neziskovou činnost, která nevyžaduje velký počet zaměstnanců, složité a nákladné vybavení a nevstupuje do složitých ekonomických a právních vztahů a je nutné aby byla zajištěna v určitém standardu. Výhodou organizační složky je přímá kontrola ze strany obce, nevýhodou demotivace k efektivnímu chování. [13]

Příspěvková organizace je další možnou a rozšířenou formou poskytování veřejných služeb. Tato organizace má vlastní právní subjektivitu, hospodaří s příspěvkem, který obdrží od zřizovatele a na rozpočet obce je napojena saldem svého rozpočtu. Kromě hlavní činnosti, pro kterou je zřízena, může poskytovat i doplňkové služby, čímž je motivována k vylepšování hospodářského výsledku. Mělo by se však jednat o činnost, která je stabilní a nemá velké výkyvy. V takovém případě je vhodné zvolit jiný typ organizace. [14]

---

[12] PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy : územní aspekty veřejných financí*. 1995, str. 223
[13] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe*. 2009, str. 244-245
[14] PROVAZNÍKOVÁ, tamtéž, str. 245

Pro určité typy služeb využívají obce obchodních společností, a to nejčastěji společnosti s ručením omezeným. Obce mají ve společnostech různě velké majetkové podíly. Buď je obec jediným vlastníkem nebo se o majetkové podíly dělí se soukromými společnostmi nebo jinými obcemi. Družstvo je formou, která se využívá pro poskytování služeb vymezené skupině uživatelů, které sdružuje společný zájem. [15]

Sdružování obcí do dobrovolných svazků probíhá za účelem spolupráce, předávání informací a realizací společných projektů. Jedná se o právnickou osobu, která sestavuje rozpočet a hospodaří s majetkem prostředky, které obce do svazku vložily a dále s majetkem, který získal vlastní činností. Svazek obcí schvaluje stanovy, podle nichž dochází k vypořádání majetku, rozdělení zisku, určení zdroje příjmů a stanovuje další podmínky.[16]

2. Veřejné služby se realizují na základě veřejné zakázky u soukromého sektoru

Další možnou formou realizace veřejné služby je prostřednictvím soukromého sektoru na základě veřejné zakázky. Veřejnou zakázkou na poskytování veřejných služeb chápeme zakázku realizovanou na základě písemné smlouvy mezi zadavatelem a jedním či více dodavateli. Zadavatel se řídí zákonem o veřejných zakázkách.[17] Veřejné zakázky dělíme podle předmětu plnění na veřejné zakázky na stavební práce, služby a dodávky. Podle výše jejich hodnoty dělíme veřejné zakázky na nadlimitní, podlimitní a malého rozsahu. Zadavatel je povinen podle zákona dodržovat zásady transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace a to i v případě, že realizuje zakázku malého rozsahu, která se tímto zákonem řídit nemusí. Hodnotícími kritérii při rozhodování o výběru vítězné zakázky jsou ekonomická výhodnost nabídky nebo nejnižší nabídková cena.[18] Problémem vybrané zakázky na základě nejnižší nabídkové ceny bývá velmi často neuspokojivá kvalita poskytnutých služeb a tedy neefektivní využití veřejných prostředků.

Často spojovaný pojem s veřejnými zakázkami je korupce. Při realizaci veřejných zakázek se potkávají zájmy veřejného sektoru se sektorem soukromým. Veřejný sektor usiluje o zajištění veřejné služby a podnikatelé o dosažení zisku. Vzhledem k tomu, že veřejné zakázky bývají často finančně zajímavé a objemné a na běžném trhu ne tak dostupné, je zájem na jejich získání obrovský a proto se můžou uchylovat ke korupčním praktikám. Pro zadavatele není

---

[15] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe*. 2009, str. 246-247
[16] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. tamtéž, str. 248
[17] Zákon 137/2006 Sb. o veřejných zakázkách
[18] Zákon 137/2006 Sb. o veřejných zakázkách

rozhodující zisk, ale uspokojení veřejného zájmu, což není možné jednoznačně definovat a vyčíslit. Díky tomu se hůře poměřuje cena a kvalita projektu a snadno se skryjí prostředky určené pro korupční transakce. [19]

Podle výsledků výzkumu (Ochrana, Šuplíková, Pavel, Nemec, 2007) vyplývá, že většina prověřovaných služeb zabezpečovaných na místní úrovni , kterými byly komunální odpad, pohřebnictví, veřejná zeleň, udržování místních komunikací, veřejné osvětlení a čištění odpadních vod, jsou poskytovány soukromým sektorem. Konkrétně 90% výdajů směřujících na zajištění těchto služeb je alokováno na základě smluvního zajištění, a to externím dodavatelem nebo obecní společností (ty tvoří cca jednu čtvrtinu trhu). [20]

3. Veřejné služby jsou realizovány prostřednictvím partnerství veřejného a soukromého sektoru

Partnerství veřejného a soukromého sektoru je takový druh jednání, kdy soukromý sektor zajišťuje infrastrukturu a služby spojené s touto infrastrukturou v oblastech, které jsou tradičně poskytovány veřejným sektorem. Pojem *public-private-partnership* neboli PPP se masově začíná diskutovat v 90. letech 20. století, kdy slábl fenomén privatizace, ale potřeba zajištění infrastruktury a služeb přetrvávala. PPP se nejčastěji uplatňuje při výstavbě a provozování silnic, mostů, tunelů, letišť, vodovodů, kanalizací, nemocnic, škol nebo veřejných budov. Smlouvy mezi oběma sektory se vyznačují dlouhou dobou trvání v řádech desítek let. Toto partnerství je výhodné pro oba sektory,vládnímu sektoru umožní realizovat finančně náročné projekty a investice, aniž by docházelo k zvyšování zadluženosti státu, a soukromým partnerům se můžou otevřít nové příležitosti a získat cenné reference. Díky lepší informovanosti, managementu a možnosti inovací bývá soukromý sektor obvykle efektivnější, což může vést ke zlepšení kvality služeb a snížení nákladů. Kromě faktu, že soukromý sektor projekty realizuje a financuje, je také důležité, že velká část rizik je přenesena z vládního sektoru právě do sektoru soukromého. Typická podoba PPP projektů je **DBFO** (design-construct-manage-finance) v překladu navrhni-postav-financuj-provozuj.[21] Soukromý subjekt má odpovědnost za návrh, realizaci, správu, udržování a také financování.

---

[19] *Wiki Bezkorupce* [online]. 12.6.2010 [cit. 2011-01-19]. Wiki:korupce_ve_verejnych_zakazkach.

[20] ŘEŽUCHOVÁ, Markéta; HYÁNEK, Vladimír. *Role soukromého sektoru v poskytování veřejných služeb*. 2009, str. 37

[21] *Ministerstvo financí ČR* [online]. 2006 [cit. 2011-01-19]. Partnerství veřejného a soukromého sektoru, státní záruky a fiskální rizika.

Vlastníkem zůstává po dobu trvání kontraktu veřejný sektor a soukromý subjekt se snaží dosáhnout ziskovosti projektu.[22]

Další možností spolupráce je tzv. **BOT** (build-operate-transfer), kdy soukromý sektor vystaví zařízení, které provozuje a vlastní a navrátí jen veřejnému zadavateli bezprostředně po ukončení výstavby.[23]

Typ spolupráce **BOO** (build-own-operate) se od BOT liší pouze tím, že soukromý subjekt vlastní objekt po dobu sjednaného kontraktu. Jedná se o formu privatizace, ale jen na omezenou dobu. Veřejný subjekt by si měl ponechat alespoň nějakou část majetku, aby se mohl podílet na rozhodování a řízení. [24]

Na základě **koncese** jsou soukromému subjektu poskytnuta výhradní práva na poskytování vybraných veřejných služeb. Ten provozuje zařízení vlastněné veřejným sektorem nebo prostřednictvím joint ventura. Za poskytování služeb vybírá soukromý subjekt poplatky od konečných uživatelů, není-li uvedeno jinak v koncesní smlouvě. Řízení a garance za poskytované služby zůstávají v rukách veřejného sektoru, ale rizika jsou převáděna na koncesionáře, který zároveň financuje službu. Pokud je služba závislá na odhadované poptávce, může se stát, že dodavatel nepokryje veškeré své náklady.[25]
Do spolupráce soukromého a veřejného sektoru můžeme zahrnout i další formy, jako například joint ventura, outsourcing, operační leasing, udělování licencí, řízená konkurence a další. Někdy bývají tyto formy označovány jako součást PPP.

1.4 Rozhodování o poskytování veřejných služeb

Výběr vhodné formy poskytování veřejných služeb je pro územní celky nelehkou úlohou a ne vždy k tomuto kroku přistupují s potřebnými informacemi. Obce jsou zvyklé na zaběhnuté způsoby a neochota je měnit je příčinou neefektivního chování a také mnohdy výběru nákladnější formy poskytování dané služby, popřípadě neuspokojivá kvalita poskytování.

---

[22] ŘEŽUCHOVÁ, Markéta. *Partnerství veřejného a soukromého sektoru : Analýza efektivního zabezpečování veřejných služeb*. Brno, 2010, str. 45
[23] ŘEŽUCHOVÁ, Markéta, tamtéž str. 45
[24] ŘEŽUCHOVÁ, Markéta, tamtéž str. 45-46
[25] ŘEŽUCHOVÁ, Markéta; HYÁNEK, Vladimír. *Role soukromého sektoru v poskytování veřejných služeb*. 2009, str. 23-25

Obce by měly při výběru zvažovat všechny možnosti poskytování, tedy jak prostřednictvím vlastních subjektů tak i externími dodavateli. Někteří autoři (Brown, Jackson, 1999) zastávají názor, že jakoukoli veřejnou službu lze poskytovat soukromým sektorem a obce by tento způsob zajišťování měly považovat za rovnocenný s interním poskytováním služeb. Kritéria, která rozlišujeme při rozhodování o způsobu poskytování, dělíme na ekonomická, politická a ostatní (Beblavý, Beblavá-Sičáková, 2007). Mezi ekonomická kritéria zahrnujeme zdroje, kterými obec disponuje ve svém rozpočtu, kvalitu služeb, aby náklady na produkci služby byly využity efektivně a také rozlišení charakteru služby, tedy o jaký typ statku se jedná. Politickými kritérii chápeme změnu vlády, změnu orientace politiky, což může mít dopad na dlouhodobé projekty, které byly započaty v minulém volebním období. Konkrétně u spolupráce se soukromým sektorem, která je dlouhodobá v horizontu desítek let, je neochota uzavírat tyto kontrakty velmi patrná. Za ostatní faktory ovlivňující výběr veřejných služeb uvádí autoři například vznik a šíření inovací nebo institucionální prostředí, ve kterém subjekty rozhodují.

Způsob poskytování služeb je závislý na charakteru služby, požadavcích a specifičnosti služby, často opomíjené kritérium je poptávka po dané službě. Dalším faktorem je analýza konkurence a průzkum potencionálních poskytovatelů. Při rozhodování je také jedním z hlavních požadavků efektivní alokace veřejných zdrojů, tedy minimalizace nákladů, ale zároveň zajištění odpovídající kvality služeb. [26]

V průzkumu, který prováděl Ochrana a spol. na vybraném vzorku obcí, bylo zjištěno, že v oblasti odpadového hospodářství se při výběru poskytovatele služby nejčastěji obce řídí ekonomickými kritérii (např. nejnižší jednotkové náklady, nejnižší cena) a u menších obcí jsou rozhodující také jiná kritéria, a to hlavně pokud je nedostatečná konkurence a existence pouze jediného dodavatele. To, jak je pro obce důležitá kvalita poskytovaných služeb, je otázkou. Ta by měla být kontrolována minimálně v průběhu poskytování služby. Ukázalo se však, že cca 60% zkoumaných obcí neprovádí průzkum poskytování buď vůbec nebo zcela výjimečně. Průzkum jednou do roka provádí průměrně 40% obcí s tím, že čím je obec větší, tím je toto procento vyšší. Nejčastějším důvodem k přezkumu byly ekonomické důvody.[27]

---

[26] ŘEŽUCHOVÁ, Markéta; HYÁNEK, Vladimír. *Role soukromého sektoru v poskytování veřejných služeb*. 2009, str. 50-51

[27] OCHRANA, F.; ŠUMPÍKOVÁ, M.; PAVEL A KOL., J. *Efektivnost zabezpečování vybraných veřejných služeb na úrovni obcí*. 2007, str. 69-70, 72

1.4.1 Konkurence

Poskytování veřejných služeb prostřednictvím vlastních zdrojů může znamenat pro obec jisté výhody, v podobě absolutní kontroly, řízení a spolehlivosti, ale zároveň tento způsob nemusí být vždy ten správný. Využíváním již zřízených a zaběhnutých organizací a nechuť k provádění změn vede k nepružnosti a neefektivnosti poskytování veřejných služeb. Problémem interního zabezpečování jsou například automatické financování bez vazby na aktuální poptávku občanů, růst nákladů a obtížné porovnání vstupů a výstupů. Forma vlastnictví není předpokladem pro efektivní nebo neefektivní chování, důležité je konkurenční prostředí a transparentní soutěž, které by se měly účastnit i veřejné subjekty. V případě, že komunální organizace dokáže zvítězit v konkurenci soukromých dodavatelů, je v pořádku, že se stane poskytovatelem služeb, protože její náklady jsou srovnatelné nebo dokonce nižší než náklady soukromých subjektů. [28]

Často se v současnosti vyskytuje situace, že se v okolí nenachází dostatečná konkurence, čímž dochází k netransparentnímu výběru nebo situace, že službu nabízí pouze jediná firma, která má monopolní postavení. Tím se veřejný subjekt ocitá v postavení, kdy musí vyjednat pro oba přijatelné podmínky, definovat výstup a porovnat nabízenou cenu. Pokud obec zjistí, že jsou pro ni podmínky nevýhodně nebo finančně náročné, musí hledat jinou alternativu poskytnutí služby. Řešením může být založení vlastní společnosti spolu s okolními obcemi, tím se rozdělí náklady mezi více členů, nebo jiná forma spolupráce. [29]

Pro konkrétní oblast odpadového hospodářství je podle výzkumu Ochrany, Šumpíkové, Pavla a kol. využíváno nejvíce externích dodavatelů mezi něž řadíme i společnosti, ve kterých mají obce více jako 50% podíl. Výběr se provádí nejčastěji na základě otevřeného řízení, ve kterém se nejčastěji utkají 2-3 společnosti, které mezi sebou soupeří snižováním cen a druhou nejčastější formou je přímý nákup, a to zejména u malých obcí do 1000 obyvatel.[30]

1.4.2 Náklady na produkci

Jedním z nejdůležitějších rozhodovacích faktorů při výběru poskytovatele veřejné služby je výše nákladů na produkci a provoz dané služby. Hlavním kritériem je zpravidla minimalizace nákladů nebo může zadavatel použít vícekriteriální metody, které zahrnou kvalitu a dopady

---

[28] ŘEŽUCHOVÁ, Markéta; HYÁNEK, Vladimír, *Role soukromého sektoru v poskytování veřejných služeb*. 2009, str. 53
[29] ŘEŽUCHOVÁ, Markéta; HYÁNEK, Vladimír. tamtéž, str.53
[30] OCHRANA, F.; ŠUMPÍKOVÁ, M.; PAVEL A KOL., J. *Efektivnost zabezpečování vybraných veřejných služeb na úrovni obcí*. 2007, str. 45-46

poskytované služby. Aby mohl veřejný subjekt objektivně posuzovat jednotlivé varianty, musí být schopen vyčíslit veškeré náklady, které souvisí s danou službou. Je nutné, aby si obec uvědomila, že každá forma poskytování, ať veřejným nebo soukromým subjektem, má jinou skladbu nákladů, které musí být zohledněny. [31]

Na straně nabídky existuje řada faktorů, která ovlivňuje náklady na službu a následně její cenu. Jedním z faktorů je prostředí služeb. Pokud je toto prostředí špatné a zhoršující se, pak musí být vynaloženo více prostředků na zachování určitého standardu kvality veřejné služby. Stejně tak pokud očekáváme růst kvality a zlepšení poskytování veřejných služeb, musí obce počítat, že náklady na produkci a provoz služby porostou. Dalším faktorem, ovlivňujícím náklady veřejných služeb, může být produktivita. Platí, že čím je produktivita nižší, tím více prostředků musí veřejný subjekt vynaložit.[32]

V případě, že se obec rozhodne pro externí poskytování veřejné služby, musí brát v úvahu náklady na zajištění služby, její provoz, údržbu a také transakční náklady, za které považujeme prostředky související s vyhledáváním nejvhodnější formy poskytování, s vyhledáváním konkrétního poskytovatele, náklady na výběrová řízení, specialisté na uzavírání smluv a kontrolu dodržování stanovených podmínek. Může nastat situace, kdy výše transakčních nákladů je neúměrně vysoká a i když by subjekt nabídl poskytování služby levněji, konečné náklady jsou pro obec vyšší než v případě interního poskytování. Na výši transakčních nákladů má vliv specifičnost služby, měřitelnost výstupu a frekvence zadávání. *„..čím specifičtější musí kontrahovaný subjekt vynaložit, tím se jeho postavení stává v daném oboru výjimečnějším a dostává se tak do monopolní pozice. To s sebou přináší zvýšení jeho vyjednávací pozice, což zvyšuje náklady na dohadování v případě nekompletně zpracované smlouvy.“* (Pavel J., 2006, 6) V případě smluvního poskytování je důležitá také délka sjednaného kontraktu, protože v případě častého vypisování výběrových řízení dochází k růstu nákladů a prodražování smluvní formy. Transakční náklady u služeb s nízkou specifičností a snadnou měřitelností, jako je například svoz odpadu, jsou mnohem nižší než u služeb, které se vyznačují vysokou specifičností a snadnou měřitelností (plynárenské a vodárenské služby). Nejvyšší transakční náklady jsou u služeb, kde není možné nebo velmi obtížné měřit výstup. To souvisí s náklady na monitorování, kontrolu výstupu a dodržování

---

[31] ŘEŽUCHOVÁ, Markéta; HYÁNEK, Vladimír. *Role soukromého sektoru v poskytování veřejných služeb*. 2009, str. 54

[32] BAILEY, Stephen J. *Veřejný sektor : Teorie, politika a praxe*. 2004, str.66-67

smluv a případné vymáhání náhrad při neplnění povinností. Přesné určení transakčních nákladů je problematické, protože nemusí být na první pohled viditelné a mísí se s jinými činnostmi. [33]

Interním poskytováním veřejné služby vznikají obci náklady na vznik a provoz systému a také byrokratické náklady. Kvantifikace těchto nákladů je nelehkým až nemožným úkolem a vede k vnitřní neefektivitě. Veřejné organizace jsou často napojeny na rozpočet obce a financovány prostřednictvím dotací, což vede k absenci hodnotit mezní efektivnost a i částečnému zkreslení nákladů, které mohou být podhodnoceny nebo nadhodnoceny. Je tedy nemožné objektivně porovnávat jednotlivé formy poskytování mezi sebou. [34]

Podle výzkumu, který prováděl Ochrana, Šumpíková, Pavel a kol., v oblasti nakládání s komunálním odpadem převažují externí poskytovatelé. Také zjistili, že s růstem obce je vyšší zastoupení obecních společností a menší zastoupení externích dodavatelů. Poskytování vlastními zaměstnanci obce je minimální. Důvodem může být finanční náročnost na nákup aktiv, potřebných pro provozování dané činnosti.[35]

1.4.3 Poptávka po službě

V současné době se rozhodování o poskytování veřejných služeb děje na principu tzv. nabídkového přístupu. Ten nebere dostatečně v potaz názory občanů, cože je jeden z faktorů, který může znamenat neefektivní poskytování veřejných služeb. Použitím dotazovacích metod by bylo možné začlenit občany do rozhodovacího procesu a přejít na poptávkový přistup.[36]

Poptávka po veřejné službě v konkrétní obci se však v rozhodovacím procesu opomíjí. Znalost poptávky není důležitá pouze při rozhodování zda danou službu realizovat či nikoli, ale také napomůže stanovit výši uživatelského poplatku a formu poskytování veřejné služby. Zda je poptávka po službě elastická nebo neelastická a zda je za službu možné vybírat

---

[33] ŘEŽUCHOVÁ, Markéta; HYÁNEK, Vladimír. *Role soukromého sektoru v poskytování veřejných služeb*. 2009, str. 54
[34] ŘEŽUCHOVÁ, Markéta; HYÁNEK, tamtéž, str. 55
[35] OCHRANA, F.; ŠUMPÍKOVÁ, M.; PAVEL A KOL., J. *Efektivnost zabezpečování vybraných veřejných služeb na úrovni obcí*. 2007, str. 34, 36
[36] OCHRANA, F.; ŠUMPÍKOVÁ, M.; PAVEL A KOL., J. tamtéž, str. 11-12

poplatek rozhoduje o poskytování a financování služby. Tuto rozhodovací matici znázorňuje následující tabulka. [37]

Tabulka 2: Rozdělení veřejných služeb podle elasticity poptávky a zatížení uživatelským poplatkem

Poptávka po službě Uživatelské poplatky	Elastická (významně)	Neelastická (málo elastická
Existují	Elasticita poptávky po službě je vysoká a spotřeba je zatížena uživatelským poplatkem - dopravní infrastruktura při existenci substitutu - sportovní centra	Elasticita poptávky po službě je nízká a spotřeba je zatížena uživatelským poplatkem - dopravní infrastruktura - odpadové hospodářství - pohřebnické služby - vodovod
Ne	Elasticita poptávky po službě je vysoká a spotřeba není zatížena uživatelským poplatkem - městské hřiště	Elasticita poptávky po službě je nízká a spotřeba není zatížena uživatelským poplatkem - veřejné osvětlení - komunální silnice - údržba zeleně

Pramen: Řežuchová, Hyánek (2009)

Pokud je veřejná služba zpoplatněna a poptávka po ní je elastická, tedy výše poplatku bude ovlivňovat množství uživatelů, pak poskytovatelem služby může být soukromý sektor, ale pravděpodobně nebude financovat veřejnou službu jen ze svých zdrojů. Důvodem je riziko, že soukromý subjekt nepokryje svoje náklady z důvodu klesající poptávky, která si najde odpovídající substitut. Proto u tohoto typu veřejných služeb dochází k finanční spoluúčasti veřejného sektoru. Ta může mít podobu pravidelných plateb za poskytnuté služby, spoluúčast na počátečních investicích nebo například stínové mýtné. Neelastická poptávka a existence uživatelského poplatku je charakteristická pro oblasti odvozu odpadu, pohřebnictví nebo vodovodních služeb. Tyto služby jsou velmi často poskytovány a také financovány soukromým subjektem. Ten si stanoví v rámci možností výši uživatelského poplatku, aby byl schopný pokrýt své náklady a realizovat přiměřený zisk. Není pravidlem, že tyto služby budou pro uživatele předražené, naopak soukromý subjekt realizuje úspory z rozsahu a jeho chování je efektivnější než v případě tradičního poskytování veřejným sektorem.V případě, že nejsou stanoveny uživatelské poplatky a poptávka po službě je elastická, je pravděpodobnější poskytování a hlavně financování veřejným subjektem. K soukromému financování by bylo možné přistoupit, pokud by veřejná služba nabízela určitou vedlejší výdělečnou aktivitu, která by umožnila ze zisku dofinancovat náklady na poskytování služby. Příkladem může být

[37] ŘEŽUCHOVÁ, Markéta; HYÁNEK, Vladimír. *Role soukromého sektoru v poskytování veřejných služeb*. 2009, str. 55-56

sportovní areál přístupný veřejnosti, jehož součástí by byl zpoplatněný tenisový kurt a stánek s občerstvením. Poslední variantou je neelastická poptávka po službě, u níž není vyžadován uživatelský poplatek. To je příklad veřejného osvětlení, údržby veřejné zeleně nebo místních komunikací. Tyto služby mohou být poskytovány soukromým subjektem, ale rozhodně ne financovány. Charakter těchto služeb je neziskový a motivace soukromých subjektů je slabá.[38]

1.5 Odpadové hospodářství

Odpadové hospodářství je poměrně krátkou dobu součástí národního hospodářství. Vyspělé země se touto oblastí začaly zabývat ve 20.-30. let 20. století, kdežto v České republice jsme se první legislativní úpravy dočkali až v roce 1991. V současnosti je platný zákon č.185/2001 Sb., o odpadech, který definuje druhy odpadů, zacházení s nimi, klade důraz na předcházení vzniku odpadů a stanovuje pravidla v souladu s ochranou životního prostředí. [39]

1.5.1 Pojmy

Pro naši potřebu si vymezíme některé základní pojmy, které budeme používat v dalším textu. Pojem **„odpad“** definuje zákon o odpadech jako: „*každá movitá věc, které se osoba zbavuje nebo má úmysl nebo povinnost se jí zbavit a přísluší do některé ze skupin odpadů uvedených v příloze č.1 k tomuto zákonu.“*

Původcem odpadu je podle § 4 písmena p) zákona o odpadech „*právnická osoba, při jejíž činnosti vznikají odpady, nebo fyzická osoba oprávněná k podnikání, při jejíž podnikatelské činnosti vznikají odpady. Pro komunální odpady vznikající na území obce, které mají původ v činnosti fyzických osob, na něž se nevztahují povinnosti původce, se za původce odpadů považuje obec. Obec se stává původcem komunálních odpadů v okamžiku, kdy fyzická osoba odpady odloží na místě k tomu určeném; obec se současně stane vlastníkem těchto odpadů.“*

Za **komunální odpad** považujeme podle § 4 písmena b) zákona o odpadech: „*veškerý odpad vznikající na území obce při činnosti fyzických osob a který je uveden jako komunální odpad v prováděcím právním předpisu, s výjimkou odpadů vznikajících u právnických osob nebo fyzických osob oprávněných k podnikání.“*

---

[38] ŘEŽUCHOVÁ, Markéta; HYÁNEK, Vladimír. *Role soukromého sektoru v poskytování veřejných služeb*. 2009, str. 56-58

[39] *Ministerstvo životního prostředí* [online]. 2008 [cit. 2011-04-10]. Odpadové hospodářství.

Dalším pojmem, který budeme používat je **nebezpečný odpad**. Mezi ten se řadí odpady, které mají alespoň jednu z vlastností uvedených v příloze zákona o odpadech. Mezi tyto vlastnosti patří například toxicita, karcinogenita nebo infekčnost. Při manipulaci s nebezpečným odpadem je třeba dbát zvýšené opatrnosti, aby nedošlo ke škodám na životním prostředí. [40]

1.5.2 Třídění odpadů a zpětný odběr

Obec má ze zákona povinnost zabezpečit nakládání s odpady do té doby, než jsou jinak využity nebo odstraněny. Za nakládání s odpady se považuje podle § 4 písmena d) zákona o odpadech jejich shromažďování, soustřeďování, sběr, výkup, třídění, přeprava, doprava, skladování, úprava, využívání a odstraňování.

Stejně jako obce mají povinnosti při nakládání s odpadem a jejich tříděním, tak také osoby, které se podílejí na vzniku určitých odpadů mají své povinnosti. Konkrétně se jedná o podnikající právnické a fyzické osoby, které uvádějí na trh nebo do oběhu výrobky obsahující recyklovatelné obaly. Ti mají povinnost zajistit zpětný odběr a využití odpadů. Na obecní úrovni se bude jednat převážně o plasty, sklo a papír, ale povinnost zpětného odběru je také u autogramů, baterií, akumulátorů nebo elektrozařízení. Legislativně je zpětný odběr výrobků a odpovědnost za celý životní cyklus výrobku upraven zákonem č.477/2001 Sb., o obalech, ve znění pozdějších předpisů. Aby byl celý cyklus účinný a efektivní, musí se do něj zapojit koneční uživatelé výrobků, kteří se budou podílet na třídění. Motivace je i na straně obce, která je za zpětný odběr a využití odpadů odměněna, a proto by měla pro občany vytvořit co nejlepší podmínky.[41]

1.5.3 Platby za komunální odpad

Obec stanovuje způsob výběru a výši platby za komunální odpad v rámci své samostatné působnosti a může si vybrat jeden ze tří uvedených možností. Dva způsoby upravuje zákon o odpadech a jeden zákon o místních poplatcích. [42]

---

[40] *Ministerstvo životního prostředí* [online]. 2008 [cit. 2011-04-10]. Nebezpečné odpady.
[41] *Ministerstvo životního prostředí* [online]. 2008 [cit. 2011-04-10]. Zpětný odběr výrobků.
[42] *Ministerstvo životního prostředí* [online]. 2008 [cit. 2011-04-10]. Komunální odpady.

1. **Úhrada za shromažďování, sběr, přepravu, třídění, využívání a odstraňování komunálního odpadu**

Jedná se o smluvní poplatek, který hradí původci komunálních odpadů na základě smlouvy. Ta musí být uzavřena písemně a obsahovat výši úhrady a způsob fakturace. Není stanovena fixní částka, ale sazba za množství odpadu. Tento způsob úhrady je efektivní v tom smyslu, že motivuje občany snižovat množství odpadu a více třídit, na druhou stranu může vést ke vzniku černých skládek a znečišťování okolí. Pro obce je však tento způsob úhrady administrativně náročný a nákladný, proto není příliš používaný. V případě jeho využívání se tyto poplatky objeví na položce 1339 „Ostatní poplatky a odvody v oblasti životního prostředí".

2. **Místní poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů**

Vybírání místního poplatku je nejčastější způsob úhrady, který obce využívají. U tohoto poplatku je stanovena maximální možná výše, a to 500 korun za osobu a kalendářní rok. Vybírání místního poplatku se řídí zákonem č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích. Povinnost platit poplatek mají fyzické osoby s trvalým pobytem v dané obci a fyzické osoby, které vlastní stavby určené k rekreaci, v nichž nemají nahlášený trvalý pobyt. Podle zákona může obec prominou placení poplatků určitým kategoriím obyvatel (v invalidním důchodě, tělesně postižené, děti do určitého věku), buď prostřednictvím obecně závazné vyhlášky nebo mohou občané zažádat o prominutí. Jestli obec občanům vyhoví je v její samostatné působnosti. Příjmy z místního poplatku se v rozpočtu obce projeví v daňových příjmech, konkrétně na položce 1337 „Poplatek za likvidaci komunálního odpadu".

3. **Poplatek za komunální odpad**

Tento způsob úhrady je upraven zákonem č. 185/2001 Sb. o odpadech a obec může obecně závaznou vyhláškou oznámit vybírání tohoto poplatku. Jeho výše se odvíjí od skutečných nákladů obce na nakládání s odpady a rozpočítá se na jednotlivé obyvatele podle množství odpadu, počtu nádob a s ohledem na třídění odpadu. V rozpočtu ho najdeme stejně jako smluvní poplatek pod položkou 1339. Poplatníkem je každá fyzická osoba, která produkuje komunální odpad a plátcem poplatku je vlastník nemovitosti, kde odpad vzniká. Plátce případně rozpočítá poplatek na jednotlivé poplatníky.

2 Rozpočet obce a financování veřejných služeb

Obec je základní samosprávný územní celek, který je tvořen společenstvím občanů. Úkolem obce je pečovat o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů a jednat ve veřejném zájmu. Obec má vlastní majetek, se kterým hospodaří a spravuje ho, vlastní i cizí finanční prostředky a sestavuje svůj vlastní rozpočet. [43] Rozpočet je jedním ze základních finančních nástrojů obce, který můžeme charakterizovat jako:

- Decentralizovaný peněžní fond
- Bilance příjmů a výdajů
- Finanční plán
- Nástroj prosazování cílů municipální a regionální politiky

Rozpočet je sestavován každoročně a musí být reálný, pravdivý a úplný. Prvním krokem k novému rozpočtu je jeho návrh, který vytváří většinou finanční odbor. Ten musí zohlednit požadavky všech dotčených subjektů. Sestavený návrh se dále projednává v radě obce a případné pozměňovací návrhy se promítnou do rozpočtu. Schválení zastupitelstvem obce je posledním krokem k novému rozpočtu. Ten je vyrovnaný, přebytkový nebo schodkový, přičemž musí být zřejmé, z jakých zdrojů bude případný deficit hrazen. [44]

Pro lepší přehlednost obce oddělují běžnou a kapitálovou část rozpočtu. Toto členění upravuje i rozpočtová skladba, která podrobně člení příjmy a výdaje z různých hledisek. Rozpočtová skladba je přílohou vyhlášky č. 323/2002 Sb. o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů a hlediska třídění příjmů a výdajů jsou následující:

- odpovědnostní hledisko
- druhové hledisko
- odvětvové hledisko
- konsolidační hledisko

Odpovědnostní členění třídí příjmy a výdaje státního rozpočtu podle správců kapitol. Toto třídění není pro obce povinné. Dělení příjmů a výdajů podle druhového hlediska je základním členěním v rozpočtové skladbě. Podrobněji dělí příjmy, výdaje a financování až do čtyřmístných kódů. Jednomístný kód odlišuje třídy, další je podseskupení položek, seskupení položek a poslední členění je na jednotlivé položky. Toto členění si můžeme prohlédnout

---

[43] PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy : územní aspekty veřejných financí*. 1995, str. 9
[44] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe*. 2009, str. 57-59 a 70

v příloze č.1 a příloha č.2 ukazuje členění odvětvové. Odvětvové třídění dělí příjmy a výdaje podle odvětví do nebo z kterého plynou. Opět je možné je dělit až do čtyřmístných kódů, a to na skupiny, rozpočtové oddíly, pododdíly a paragrafy. Naši sledovanou oblast odpadové hospodářství najdeme pod oddílem 37. Konsolidační hledisko umožňuje zamezit duplicitě, tzn. že vyloučí z rozpočtu peněžní převody mezi veřejnými subjekty různé úrovně, mezi fondy a rozpočtem obce nebo mezi zřizovatelem a organizační složkou.[45]

2.1 Hospodaření obcí

Obec jako veřejnoprávní korporace má právo vlastnit svůj majetek a hospodařit podle schváleného rozpočtu. Rozpočet se dělí na příjmovou a výdajovou stránku. Podle toho, jestli obec hospodaří vyrovnaně, přebytkově nebo deficitně, má nulové, kladné nebo záporné saldo. To, jak bude záporné saldo pokryto nebo jak budou využity prostředky z přebytku, znárodňuje financování. Obec hospodaří v rámci samostatné a přenesené působnosti. Samostatná působnost je pro obec prioritní a ukládá jí starat se o své území a občany a přenesená působnost deleguje na obce výkon státní správy. Ne všechny obce vykonávají přenesenou působnost, především pro malé obce zajišťuje výkon státní pověřený obecní úřad, který se nachází v jejím správním obvodě. Za výkon přenesené působnosti obcím náleží příspěvek od státu, jehož velikost je závislá na více faktorech, například rozsah výkonu přenesené působnosti nebo velikost správního obvodu, který obec spravuje.

Přehled hospodaření všech obcí v České republice v období 2006-2009 ukazuje následující tabulka. Rok 2006 skončil s deficitem přes 1 miliardu. Naproti tomu následující dva roky výrazně poklesly kapitálové výdaje (tabulka č. 7), pravděpodobně z důvodu finanční krize a obce hospodařily s přebytky cca 8,6 a 15,6 miliard. V roce 2009 došlo k opětovnému růstů kapitálových výdajů a deficit vzrost na 18,1 miliard.

Tabulka 3: Hospodaření obcí v ČR v letech 2006-2009

v mil. Kč	2006	2007	2008	2009
příjmy	245 608	250 186	269 680	261 687
výdaje	247 356	241 510	254 046	279 804
saldo	-1 748	8 676	15 634	-18 117

Pramen: ARISweb, vlastní zpracování

[45] PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance : územní samosprávy*. 2004, str. 226-227, 232-233

2.2 Příjmy obcí

Zajišťování veřejných služeb je jednou z funkcí územně samosprávných celků. Ať je tato služba poskytována soukromým nebo veřejným subjektem, je nutné hradit výdaje. Způsob a zdroj financování je závislý na charakteru služby. To jestli bude služba financována zcela z rozpočtu obce nebo se na ní bude podílet i uživatel záleží z velké části na tom , zda se jedná o čistý veřejný (kolektivní) statek nebo smíšený veřejný (kolektivní) statek.

U čistých veřejných statků není možné stanovit cenu za jednotku spotřeby jednotlivce a proto by měly být výdaje kryty výnosem z daní a dotacemi, a to nejlépe tak, že lokální veřejné statky budou financovány z daňových příjmů obcí, daňové příjmy regionů by měly být zdrojem pro financování regionálních veřejných statků a národní veřejné statky, které jsou v přenesené působnosti zajišťovány obcemi se budou financovat z dotací ze státního rozpočtu. Toto účelové financování je ovšem v praxi jen těžce realizovatelné, už pouze z důvodu rozdílných nákladů na zabezpečování služeb.[46]

Smíšené veřejné statky jsou nedělitelné v kvalitě, ale lze určit podíl jednotlivce na spotřebě. Jejich spotřeba je v řadě případů fakultativní, pokud se nejedná o statky, jejichž spotřebu přikazuje stát. Náklad na tyto služby jsou hrazeny částečně nebo zcela uživatelem prostřednictvím poplatků. V případě částečné úhrady jednotlivci je rozdíl dotován z rozpočtu územního celku, který zajišťuje službu pro obyvatelstvo. V závislosti na konstrukci uživatelského poplatku a volbě, jakým způsobem bude vybírán, obec buď odkupuje službu od poskytovatele a přijímá poplatky od uživatelů nebo dofinancovává část nákladů a případně ziskovou přirážku formou dotace a poplatek jde přímo poskytovateli. [47]

Tabulka 4: Struktura příjmů obcí v ČR v letech 2006-2009 v absolutním a procentním vyjádření

v mil. Kč/ v %	2006		2007		2008		2009	
daňové příjmy	130 673	53	141 349	56	154 423	57	136 559	52
nedaňové příjmy	23 504	10	24 049	10	25 744	10	26 623	10
kapitálové příjmy	16 012	6	12 015	5	15 477	6	13 911	5
přijaté transfery	75 419	31	72 773	29	74 036	27	84 594	33
příjmy celkem	245 608	100	250 186	100	269 680	100	261 687	100

Pramen: ARISweb, vlastní zpracování

[46] PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance : územní samosprávy*. 2004, str. 114-115
[47] ŘEŽUCHOVÁ, Markéta; HYÁNEK, Vladimír. *Role soukromého sektoru v poskytování veřejných služeb*. 2009, str. 10

2.2.1 Daňové příjmy

Daňové příjmy tvoří nejvýznamnější skupinu běžných příjmů rozpočtu obcí, řadíme je do vlastních příjmů obecních rozpočtů a na základě druhového třídění jim patří třída 1. Tyto příjmy se každoročně opakují v objemu, který je závislý na rozpočtovém určení daní a využívají se převážně na financování běžných opakujících se potřeb, zejména na místní veřejné statky a služby.[48] Jejich podíl na celkových příjmech obce je velmi významný a tvoří mezi 52-57 %, což můžeme vidět v předcházející tabulce. V letech 2006-2008 měly daňové příjmy rostoucí tendenci a v roce 2009 poklesla jak celková částka daňových příjmů, tak i podíl na celkových příjmech.

V souvislosti se vznikem samostatné České republiky v roce 1993 byla přijata nová daňová soustava, která napomohla k zajištění finanční autonomie obcí a také přinutila obce k větší odpovědnosti za hospodaření. Část výnosů z daní, které byly vybrány státem, se začaly navracet do rozpočtů obcí na základě rozpočtového určení daní (RUD). Procentuální podíl jednotlivých typů daní, které plynou do rozpočtů obcí, nabývá častých změn a také metody výpočtu se vyvíjejí, s cílem zajistit co nejspravedlivější přerozdělování. [49]

Daňové příjmy můžeme dělit podle typu vybíraných daní na sdílené daně a svěřené daně. Zároveň do této kategorie řadíme místní a správní poplatky.

Sdílené daně

Sdílenými daněmi označujeme ty daně, o které se obce a kraje dělí se státním rozpočtem. Výčet těchto daní, procentuální podíl a způsob výpočtu se řídí zákonem č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům.

Podíl obcí na sdílených daních činí od roku 2008 21,4 % z následujících daní:

- daň z přidané hodnoty
- daň z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti
- daň z příjmu fyzických osob vybírána srážkou
- z 60 % výnosu daně z příjmu fyzických osob z podnikání
- daň z příjmu právnických osob v případě, že obec není poplatníkem

---

[48] PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance : územní samosprávy*. 2004, str. 251-253

[49] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe*. 2009, str. 121

Do sdílených daní můžeme zahrnout i tzv. motivační daně, jejichž výši může obec částečně ovlivnit, a to podporou podnikání a zaměstnanosti. Mezi daňové tituly, které obsahují motivační prvky a jejichž podíly plynou do obecních rozpočtů patří:

- 30 % na dani z příjmu fyzických osob z podnikání rozdělovaný podle místa jejich bydliště
- 1,5 % celostátního výnosu daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků podle poměru počtu zaměstnanců v obci k součtu zaměstnanců ve všech obcích České republiky.[50]

Výpočet pro přerozdělování sdílených daní nabyl v roce 2008 několika zásadních změn z důvodu stížností ze strany malých obcí, které měly pocit, že je zákon diskriminuje. Jejich stížnosti se ukázaly jako oprávněné a výsledkem byla novela zákona o rozpočtovém určení daní č. 377/2007 Sb. Jediným kritériem výpočtu podílu sdílených daní byl před novelou počet obyvatel obce, kterému odpovídal koeficient velikostní kategorie obce. Každý koeficient náležel určitému intervalu a v případě překročení hranice intervalu se obcím skokově měnily příjmy ze sdílených daní. Po přijetí novely zákona byla zavedena nová kritéria, která zohledňují i další aspekty, které ovlivňují výdaje obcí. Jedná se o 2 nová kritéria a jedno upravené:

- celková výměra obce – váha 3 %
- prostý počet obyvatel obce – váha 3 %
- modifikace koeficientu velikostní kategorie obce na koeficient postupných přechodů – váha 94 %

Tyto nově zavedená kritéria by měla přispět k tomu, že nebude docházet ke skokovým rozdílům v příjmech ze sdílených daní, přerozdělování bude spravedlivější a u obcí s menší hustotou obyvatel použití kritéria výměry obcí zajistí kompenzaci vyšších výdajů. Následující tabulka ukazuje nový způsob výpočtu s použitím koeficientů postupných přechodů, který bere ohled na konkrétní počet obyvatel obce, čímž je zaručeno, že podíly obcí nemají mezi sebou skokové rozdíly. Koeficienty postupných přechodů se nevyužívají u měst Praha, Brno, Ostrava a Plzeň. Tyto města mají zvláštní přepočítací koeficienty. [51]

---

[50] KOMÁREK, Eduard. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. 2008 [cit. 2011-02-12]. V novém roce nové rozdělení daní pro obce.
[51] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe*. 2009, str. 140-142

Tabulka 5: Koeficienty postupných přechodů a násobky postupných přechodů

Obce s počtem obyvatel od – do obyvatel	Koeficienty postupných přechodů	Násobek postupných přechodů
0 - 300	1	1,0000 × počet obyvatel obce
301 – 5 000	1,064	300 + 1,0640 × počet obyvatel z počtu obyvatel obce přesahující 300
5 001 - 30 000	1,3872	5 300,8 + 1,3872 × počet obyvatel z počtu obyvatel obce přesahující 5 000
30 001 a více	1,7629	39 980,8 + 1,7629 × počet obyvatel z počtu obyvatel obce přesahující 30 000

Pramen: Příloha č. 2 k zákonu 243/2000 Sb. ve znění zákona č. 377/2007 Sb.

Sdílené daně jsou přerozdělovány na principu solidarity, který je využívat ve veřejném sektoru. To vyplívá z podstaty veřejných financí a netržních principů, na kterých je fungování územních celků založeno. Princip zásluhovosti, který je charakteristický pro soukromý sektor, je zde druhořadý. [52]

Svěřené daně

Svěřenými daněmi chápeme takové druhy daní, které jsou vybírány podle celostátně platných zákonů a tudíž pravomoc obcí je ovlivňovat je velmi omezená a jejichž výnos je ze 100 % výlučně příjmem obcí. Mezi tyto daně se řadí:[53]

- daň z nemovitosti
- daň z příjmu právnických osob v případě, že poplatníkem je obec

Příjmy ze svěřených daní nepředstavují pro obce významnou položku, tvoří přibližně 8-12 % z daňových příjmů obcí, přičemž příjmy z daně z nemovitosti se mezi lety 2001-2008 podílely na celkových daňových příjmech obcí 3,5-5,2 % s klesající tendencí a příjmy z daně z příjmů právnických osob placených obcemi 4,2-6,5 %.[54]

Místní poplatky

Místní poplatky můžou být chápány jako určitá forma obecních daní. Jejich výběr se řídí zákonem č. 565/1990 Sb. o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů a rozhodování, zda bude obec poplatek vybírat či nikoli, má fakultativní charakter. V případě, že se obec

[52] PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance : územní samosprávy*. 2004, str. 271
[53] PEKOVÁ, Jitka. tamtéž, str. 253
[54] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe*. 2009, str. 136

rozhodne zavést poplatek, musí vydat obecně závaznou vyhlášku, čímž se poplatek stává povinným. Pojem místní poplatek se může zdát zaměnitelný s výrazem uživatelský poplatek, což je chybné. Uhrazením místního poplatku nevzniká poplatníkovi nárok na protislužbu, zatímco uživatelský poplatek už z názvu napovídá, že jsme využili určité služby nebo statku. Výnosy z místních poplatků by měly sloužit k zajištění místních veřejných statků.[55] Obce mohou dle zákona č.565/1990 Sb. o místních poplatcích vybírat následující místní poplatky:

- poplatek ze psů
- poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt
- poplatek za užívání veřejného prostranství
- poplatek ze vstupného
- poplatek z ubytovací kapacity
- poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst
- poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj
- poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů
- poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace

Stanovení místních poplatků patří do samostatné působnosti obce. Řízení o poplatcích vykonává obecní úřad, který má právo vyhledávat poplatkové subjekty, vyměřovat, vybírat a účtovat, vymáhat a kontrolovat zda byly splněny všechny poplatkové povinnosti.[56]

Tabulka 6: Příjmy obcí z místního poplatku za likvidaci komunálního odpadu (v tis. Kč)

Rok	2006	2007	2008	2009
Položka 1337	3 849 978,42	4 015 100,26	4 058 158,93	4 074 587,19

Pramen: ARISweb, vlastní zpracování

Služby odpadového hospodářství, které mají obce povinnost zajišťovat, jsou částečně financovány z místního poplatku za sběr a svoz komunálního odpadu. Tento poplatek náleží do daňových příjmů pod položku 1337. V tabulce č. 6 je vývoj příjmů z tohoto poplatku. Ze zákona je stanovena maximální výše poplatku, což napovídá, že ve vývoji nebudou znatelné

[55] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe*. 2009, str. 125-126
[56] *Česká daňová správa* [online]. 2010 [cit. 2011-02-13]. Místní poplatky.

výkyvy. Příjmy z poplatku mají mírně rostoucí tendenci a co se týká jejich podílu na daňových příjmech, tak tvoří kolem 3% v letech 2006-2009.

Správní poplatky

Poslední skupinou daňových příjmů jsou správní poplatky. Jejich vyměřování a vybírání se řídí zákonem č.634/2004 Sb. o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů a obce nemají pravomoc ovlivňovat jejich výši. Správní poplatky jsou vybírány za správní řízení upravené zvláštním právním předpisem a činnosti, které souvisejí s výkonem státní správy a jsou uvedeny v sazebníku poplatků.[57] Správní poplatky jsou nejčastěji vybírány za úkony jako je například vydání kopií úředních dokumentů, výpisů z rejstříků, matrik, ověřování úředních listin, vydávání stavebního povolení, územního povolení atd.

Správní poplatky bývají hrazeny nejčastěji hotově a kolkovými známkami nebo bankovním převodem.[58]

2.2.2 Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy jsou další skupinou příjmů, podle druhového třídění rozpočtové skladby jim patří druhá třída. Nedaňové příjmy se podílí ve sledovaném období na celkových příjmech obce 10 %, v celkovém vyjádření mají mírně rostoucí tendenci a jejich procentní vyjádření je konstantní. Výše nedaňových příjmů je ovlivněna z velké části samotnými obcemi. Struktura majetku obce a podnikatelská aktivita jsou faktory, které se významně podílí na výši těchto příjmů.

Mezi tuto skupinu příjmů patří především příjmy z vlastního podnikání, uživatelské poplatky za některé místní smíšené veřejné statky, pokud jsou vybírány obcí, sankční pokuty, příjmy z mimorozpočtových fondů, pokud existují, příjmy ze sdružování finančních prostředků, ze sbírek a darů.[59] Do nedaňových příjmů řadíme i splátky půjčených prostředků, poskytnutých za účelem rozpočtové politiky.

Příjmy z vlastního podnikání a hospodářské činnosti

Tyto příjmy jsou považovány za tradiční příjem rozpočtu obcí. Řadíme sem zisky z municipálních podniků a podíly na zisku podniků s majetkovým vkladem obce. Výše příjmů je zde závislá na počtu a velikosti podniků a na účelu, pro který byly podniky založeny.

---

[57] Zákon č. 634/2004 Sb. o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
[58] PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance : územní samosprávy*. 2004, str. 280
[59] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe*. 2009, str. 94-95

Pokud se jedná o podniky, které slouží k zajišťování veřejných služeb a statků a konají tedy rozpočtovou činnost, pak jen výjimečně generují zisk. Převod tohoto zisku by se projevil právě v nedaňových příjmech. Tyto podniky fungují na neziskovém principu a poplatky za jejich služby jsou stanoveny na úrovni, která je přijatelná pro uživatele a z velké části případů tyto poplatky nekryjí ani samotné náklady.[60] Rozdílná situace by nastala, kdyby obec vykonávala vedlejší hospodářskou činnost. Ta by se v nedaňových příjmech neobjevila, ale případné převody bychom mohly najít v třídě 4 dotace a transfery. V případě, že obec má majetkové podíly ve společnostech fungujících na ziskovém principu, pak případný zisk je spojen s podnikatelským rizikem.[61]O rozdělení zisku společnosti, ve které má obec majetkový podíl, rozhoduje valná hromada nebo je to zakotveno ve společenské smlouvě. Příjmy příspěvkových organizací a ostatních neziskových organizací, založených obcí, jsou také nedaňovým příjmem.

Příjmy z prodeje či pronájmu majetku jsou dalším zdrojem příjmů. V případě prodeje majetku se jedná o krátkodobý a drobný majetek, který nespadá do kapitálových příjmů. Objem příjmů z hospodaření s majetkem je dán jeho množstvím a kvalitou a spíše z něj těží větší obce a města, jejichž majetek je rozsáhlejší. Typickým zdrojem příjmů jsou pronájmy obecních bytů, nebytových prostor nebo pronájem zemědělské půdy.[62]
Málo významným a ne příliš rozšířeným příjmem obcí jsou příjmy z finančního investování. Jako problém se zde ukazuje nedostatek volných finančních prostředků k investování. Jednou z forem zhodnocení peněžních prostředků může být termínovaný vklad. Výše zhodnocení je závislá na úrokové míře a výhodou je minimální riziko. Dále mohou obce obchodovat s cennými papíry. Pokud má být toto obchodování úspěšné, je nutná přítomnost odborníka nebo využití služeb speciálních institucí. Výnosnost této formy investování je zpravidla vyšší než v případě využití termínovaného vkladu, ale zároveň je spojena s vyšším rizikem. [63]

Uživatelský poplatek

Role poplatků, vybíraných za poskytování veřejné služby, mohou být různé. Může se jednat o pokrývání nákladů, zvyšování zisku, zamezení nadspotřeby,vzniku negativních externality, kontrola zneužívání služby nebo o pouhé zajištění spravedlnosti.[64]

---

[60] PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance : územní samosprávy*. 2004, str. 281
[61] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe*. 2009, str. 95
[62] PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance : územní samosprávy*. 2004, str. 282-283
[63] PEKOVÁ, Jitka. tamtéž, str. 283-284
[64] BAILEY, Stephen J. *Veřejný sektor : Teorie, politika a praxe*. 2004, str. 107

Využívání uživatelských poplatků u smíšených statků je nástrojem, který zefektivňuje poskytování veřejných služeb a je spravedlivější vůči uživatelům. Ti uživatelé, kteří spotřebovávají více určitého statku, platí více než spotřebitelé, kteří statek využívají méně. Cílem uživatelského poplatku je také snížení a omezení nadspotřeby. Uživatelský poplatek je chápán jako modifikovaná cena za spotřebu měrné jednotky statku a to proto, že o výši poplatku se nerozhoduje na trhu střetem poptávky a nabídky, ale rozhodnutím orgánu územní samosprávy na základě veřejné volby. Konstrukce uživatelského poplatku je významným problémem a v případě, že se správně neodhadne jeho výše, může uživatele odradit od spotřeby. To je případ služeb, které mají fakultativní charakter a jedinci se sami rozhodují o jejich spotřebě. Pokles poptávky po veřejné službě z důvodu vysoké ceny může způsobovat negativní externality. Jako příklad uvedeme stanovení uživatelského poplatku za odvoz jedné sběrné nádoby komunálního odpadu. Pokud bude poplatek příliš vysoký, lidé budou vyhazovat odpad do přírody, vzniknou černé skládky a obce budou muset kompenzovat negativní dopad na životní prostředí. [65]

V situaci, kdy nelze přesně stanovit spotřebu uživatele nebo je stanovení příliš nákladné , je určen poplatek v paušální výši. Ten má u obcí charakter místní daně a plyne do rozpočtu územního celku. Tato forma paušálního poplatku způsobuje přerozdělování finančních prostředků mezi subjekty, protože ti uživatelé, kteří spotřebovávají méně místního veřejného statku, doplácejí na uživatele, jejichž spotřeba je vyšší. Při kalkulaci výše samotného poplatku se vychází z odhadu budoucích nákladů u nově zavedené služby nebo z účetních podkladů u již fungující služby. Současně je vhodné vyhodnotit řadů dalších aspektů. Důležitými faktory jsou druh smíšeného statku a externality, které mohou vzniknout, výše transakčních nákladů, platební schopnost místních obyvatel, dostupnost spotřeby dané služby, rozsah a kvalita poskytovaných služeb. Většina uživatelských poplatků se volí ve výši tzv. „nutných ekonomických nákladů“ a zbytek je dotován převážně z daňového výnosu, ale případně i z nedaňových příjmů, což umožňuje absence přímé účelové vazby mezi příjmy a výdaji. [66]

Poplatky jsou konstruovány v jednotné, diferencované nebo individuální výši. Jednotná výše poplatku nebere ohled na to, jaký uživatel statek spotřebovává a jaká je jeho platební schopnost. Diferencovaný poplatek respektuje mimo jiné platební schopnost a velikost spotřeby jednotlivých subjektů. Tento způsob je však náročný na hodnocení a kontrolu, proto

---

[65] PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance : územní samosprávy*. 2004, str. 119-126
[66] PEKOVÁ, Jitka, tamtéž str. 119-126

není příliš využívaný. Poplatky v individuální výši se využívají minimálně , neboť jsou spojeny s vysokými transakčními náklady. Pokud jsou použity, tak hlavně u podnikatelských subjektů, jejichž využívání služeb se liší od standardů.[67]

Uživatelské poplatky se nejčastěji vybírají za odvoz komunálního odpadu, za dodávky pitné vody a čištění odpadních vod, za využívání hromadné dopravy nebo využívání sportovního a kulturního prostranství. Pokud jsou poplatky vybírány obcí, jsou vlastním běžným příjmem. Obec pak ze svých výdajů poskytuje finanční prostředky na zakoupení veřejných statků a služeb komunálnímu podniku nebo soukromému subjektu. Výdaje na danou službu nebo statek se projeví ve vyšším rozpočtu, tento postup nazýváme tzv. brutto způsob financování.[68]

Obrázek 1: Brutto způsob financování

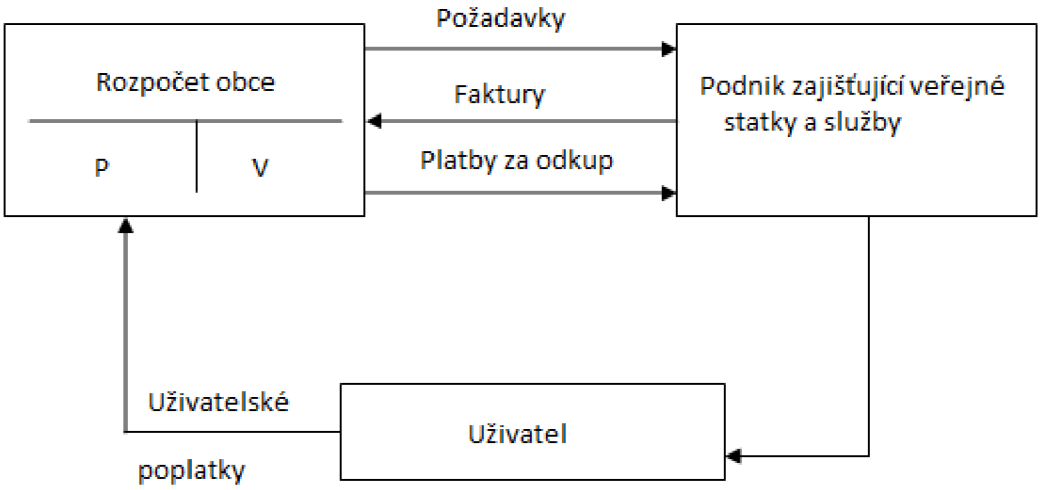

Pramen: Provazníková (2009)

V případě, že uživatelský poplatek je hrazen občanem přímo organizaci, která poskytuje veřejnou službu a obec poskytuje organizaci dotaci na pokrytí ziskové přirážky nebo části nákladů, hovoříme o tzv. netto způsobu financování. Výše dotace je závislá na konstrukci uživatelského poplatku. Rozpočet obce je v tomto případě menší, na straně příjmů je ochuzen o uživatelské poplatky a i výdaje na financování služeb jsou nižší. [69]

---

[67] PEKOVÁ, Jitka, taktéž str. 119-126
[68] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe*. 2009, str. 242-243
[69] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. tamtéž, str. 242-243

Obrázek 2: Netto způsob financování

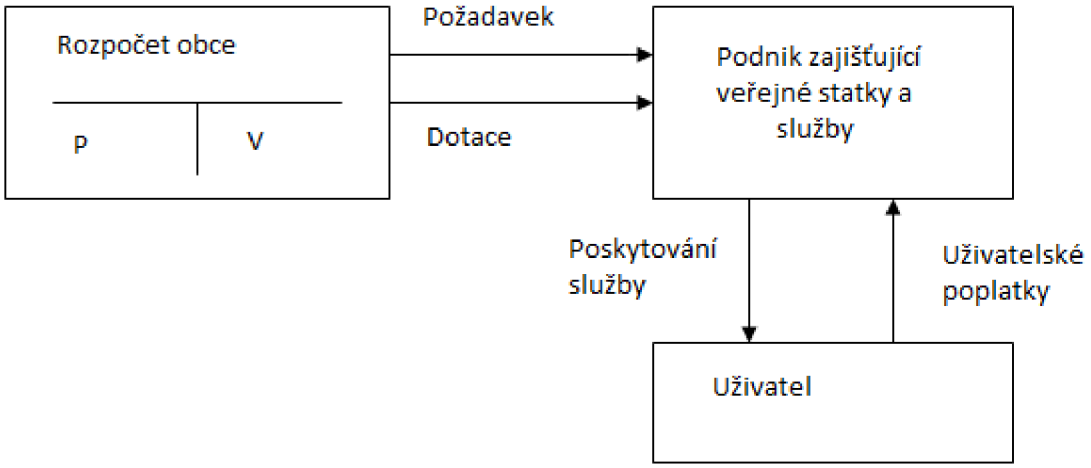

Pramen: Provazníková (2009)

Ostatní nedaňové příjmy

Mezi ostatní příjmy obce, které jsou spíše nahodilé a není možné je plánovat patří sankční pokuty. Ty jsou udělovány za přestupky, které jsou uvedeny v zákoně č. 200/1990 Sb., ve znění pozdějších zákonů. Pokud tato pokuta byla uložena orgánem obce, je zároveň příjmem rozpočtu obce. Podle závažnosti přestupku se určuje druh sankce. Tím může být napomenutí, zákaz činnosti, propadnutí věci nebo dříve zmíněná pokuta. O výši pokuty se rozhoduje v přestupkovém řízení, přičemž zákon uvádí maximální možnou výši pokuty, kterou lze uložit.[70] Příjmy z mimorozpočtových fondů, zejména účelových peněžních fondů, plynou do rozpočtu obce v případě potřeby zabezpečení určitých potřeb nebo například ke krytí deficitu. V situaci, kdy se obce rozhodnou poskytovat a zabezpečovat společně lokální veřejné statky, mohou se do rozpočtu obce dostat příjmy ze sdružování prostředků. Tyto prostředky pak plynou na financování veřejných potřeb, které se obce rozhodnout zabezpečovat společně. Důvodem je vyšší efektivnost a uplatnění úspor z rozsahu. Posledním neplánovaným příjmem jsou dary a výnosy ze sbírek. Peněžní dary mají většinou účelovou formu, tzn. že dárce stanoví, kam prostředky půjdou. [71]

2.2.3 Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy řadíme podle druhového třídění do třetí třídy a dělí se na příjmy z prodeje dlouhodobého majetku a ostatní kapitálové příjmy a příjmy z prodeje dlouhodobého finančního majetku. Mezi lety 2006 a 2009 byl jejich podíl na celkových příjmech obcí 5-6

[70] Zákon 200/1990 Sb. o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
[71] PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance : územní samosprávy*. 2004, str. 286-289

%. Nejvyšších kapitálových příjmů bylo ve sledovaném období dosaženo v roce 2006, nejméně následující rok.

Výše kapitálových příjmů je závislá na velikosti majetku obce, na jeho struktuře a na rozhodnutí orgánů obce, jak se s majetkem bude nakládat. Majetek obce může být ve formě nemovitostí, které zahrnují pozemky a budovy, movité věci, jako jsou stroje a zařízení a nehmotný majetek. Mezi nehmotný majetek řadíme například ochranné známky, cenné papíry, práva duševního vlastnictví nebo majetková práva. Rozhodování o prodeji majetku je v rukou zastupitelstva obce, které ho musí schvaluje a o prodeji se vede veřejné nabídkové řízení. Hospodaření s majetkem obce je ovlivněno řadou faktorů. Územní samosprávy mají většinou vlastní politiku a strategii, jak nakládat s majetkem, podle níž se řídí. Strategií může být ponechat si majetek, který má historickou hodnotu nebo majetek, který zachovává přírodní a kulturní ráz obce. Pokud se však obec rozhodne k prodeji, měla by sledovat situaci na trhu s nemovitostmi, jak se vyvíjejí jejich ceny, po čem je momentálně nejvyšší poptávka a vyčkat na nejvhodnější dobu k prodeji. [72]

2.2.4 Přijaté dotace a transfery

Dotace a transfery slouží obcím k financování činností, týkajících se samostatné ale hlavně přenesené působnosti. Výnosy ze sdílených daních, které by měly pokrýt výdaje na zabezpečení přenesené působnosti, jsou nedostačující a vzhledem k faktu, že rozsah činností přenesené působnosti s reformou veřejné správy roste, je nutné zapojit financování prostřednictvím dotací a transferů. Cílem dotací je také zabezpečit určitý standard některých veřejných statků a služeb.[73]

Přijaté dotace tvoří druhou nejvýznamnější část celkových příjmů obce. Jejich celkové částky značně poklesly v roce 2007 a naopak výrazně vzrostly v roce 2009, kdy podíl na celkových příjmech byl 33%. Důvodem mohla být kompenzace poklesu v daňových příjmech. Nejnižší podíl byl v roce 2008 27%.

Jsou chápány jako projev solidarity v rámci přerozdělování uvnitř veřejných rozpočtů, neboť obecní rozpočty nejsou samy finančně soběstačné. [74] Pokud obce získávají dotace automaticky a pravidelně, aniž by si o ně musely žádat, mluvíme o nárokových dotacích a

---

[72] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe*. 2009, str. 228-230
[73] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe*. 2009, str. 147
[74] PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance : územní samosprávy*. 2004, str. 291

v opačném případě, kdy obce musí splnit určitá kritéria a zažádat o poskytnutí dotace, označujeme dotace jako nenárokové. Dalším způsobem dělení dotací je na běžné a kapitálové neboli investiční.[75]

Velká část nárokových dotací je vyplácena na základě zákona o státním rozpočtu v rámci tzv. souhrnného finančního vztahu státního rozpočtu obcím v úhrnech pro jednotlivé kraje. Tyto dotace jsou jistým příjmem rozpočtu obcí a neměly by o něj přijít ani v případě neplnění státního rozpočtu. Všeobecná pokladní správa (dále jen VPS), kterou spravuje Ministerstvo financí poskytuje dotace, které není možné zahrnout do určité kapitoly státního rozpočtu a nejsou odvětvově členěny. Z kapitoly VPS mohou být poskytovány i mimořádné dotace, jejichž potřeba se ukáže během roku a čerpají se z rezerv státního rozpočtu a v určitých případech mají obce nárok na návratnou finanční výpomoc. Nenárokové dotace získávají obce z jednotlivých rozpočtových kapitol ministerstev, kde nejvýznamnější roli hraje Ministerstvo práce a sociálních věcí a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, o čemž se můžeme přesvědčit v tabulce. Dále mohou obce čerpat většinou účelové dotace ze státních mimorozpočtových fondů. Těmi jsou například Státní fond životního prostředí nebo Státní fond dopravní infrastruktury. Další možnost získání finančních prostředků do rozpočtu obce je od krajů a z fondů Evropské unie.[76]

2.3 Výdaje obcí

Ve veřejné správě dochází k stále rostoucí decentralizaci a posilování role územních samospráv, které jsou odpovědné za zabezpečování místních veřejných statků a služeb, ale také za zabezpečování veřejných statků v rámci přenesené působnosti. Tento jev sebou přináší růst obecních výdajů, který můžeme sledovat v následující tabulce. Růst výdajů je omezen ze strany rozpočtových příjmů a je ovlivněn rozsahem pravomocí a odpovědnosti, které obce získají. Nejběžnějším členěním výdajů podle ekonomického hlediska je na běžné a kapitálové, podle rozpočtového plánování je můžeme dělit na plánované a neplánované nebo podle odvětvového členění řadíme výdaje podle oblastí, do kterých plynou.[77]

---

[75] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe*. 2009, str. 147
[76] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. tamtéž, str. 147-149
[77] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. tamtéž, str. 209,212-213

Tabulka 7: Struktura výdajů obcí v ČR v letech 2006-2009 v absolutním a procentním vyjádření

v mil. Kč/ v %	2006		2007		2008		2009	
výdaje běžné	162 646	66	169 172	70	179 651	71	189 003	71
výdaje kapitálové	84 710	34	72 338	30	74 395	29	90 801	29
výdaje celkem	247 356	100	241 510	100	254 046	100	279 804	100

Pramen: ARISweb, vlastní zpracování

Tabulka 7 obsahuje sumář běžných a kapitálových výdajů za obce v ČR v absolutním a procentním vyjádřením. Celkové a běžné výdaje mají v celém sledovaném období rostoucí tendenci. Běžné výdaje tvoří většinovou část celkových výdajů, a to 66-71%, kapitálové výdaje se podílí 29-34%. U kapitálových výdajů sledujeme jejich pokles v letech 2007 a 2008 a následný prudký nárůst v roce 2009. Pokles kapitálových výdajů však nebyl tak výrazný jako nárůst běžných výdajů, a proto celkové výdaje po celou sledovanou dobu rostly.

Tabulka 8: Výdaje obcí v ČR na komunální odpad

v tis. Kč	2006	2007	2008	2009
výdaje běžné 3722	5 184 748	5 521 384	5 822 776	6 086 798
výdaje kapitálové 3722	141 164	118 748	157 749	322 632
výdaje 3722 celkem	5 325 912	5 640 132	5 980 525	6 409 430
podíl na celkových výdajích	1,12	1,17	1,15	1,14

Pramen: ARISweb, vlastní zpracování

Výdaje na komunální odpad jsou v rozpočtu znázorněny paragrafem 3722 a v tabulce vidíme jejich rozlišení na běžné na kapitálové výdaje, jejich součet a podíl výdajů na komunální odpad na celkových výdajích obcí. Je třeba připomenout, že komunální odpad je pouze jednou z částí odpadového hospodářství obcí, ale tvoří základ v poskytování této veřejné služby. Ve sledovaném období dochází k růstu běžných i celkových výdajů na komunální odpad a běžné výdaje se pohybují přibližně mezi 5-6 miliardami. U kapitálových výdajů na komunální odpad došlo v roce 2007 k poklesu. Tento pokles zaznamenaly i celkové kapitálové výdaje v témže roce, což je také důvod proč je podíl výdajů na komunální dopad na celkových výdajích v roce 2007 nejvyšší.

2.3.1 Běžné výdaje

Běžné výdaje se každoročně opakují, financují se z nich běžné, opakující se potřeby, podle druhového členění rozpočtové skladby jim patří pátá třída. Podíl běžných výdajů na celkových byl v letech 2006-2009 mezi 66-71 %. Nejvýznamnější oblastí, do které výdaje plynou, jsou služby pro obyvatelstvo. Tato oblast zahrnuje neinvestiční výdaje na poskytování

veřejných statků a služeb, jako je školství, zdravotnictví, kultura, bydlení nebo komunální služby. Z běžných výdajů jsou také hrazeny platy zaměstnanců, vykonávající práci pro obec, nákupy drobných předmětů a činnosti související s výkonem místní samosprávy.
Výše výdajů může být ovlivněna způsobem poskytování veřejných služeb. V případě, že obec zajišťuje a poskytuje veřejné služby sama, její výdaje budou vyšší než za situace, kdy poskytovatelem je jiný subjekt. Toto platí hlavně u smíšených veřejných statků, kde se uživatel podílí na financování prostřednictvím poplatku a ten je příjmem poskytovatele služby.

2.3.2 Kapitálové výdaje

Kapitálovými výdaji financují obce zejména dlouhodobé, investiční projekty, které přesahují jedno rozpočtové období.[78] Může se jednat například o nákup hmotného majetku, vybavení, pozemků, výdaje na výstavbu, investiční nákupy nebo investiční transfery. Kapitálové výdaje tvořily ve sledovaném období 29-34 % celkových výdajů obcí. Z hlediska druhového členění rozpočtové skladby jim patří šestá třída. Kapitálové výdaje jsou většinou dopředu plánované, jejich financování je rozložené do více let a obce mohou čerpat účelové dotace. Právě plánování investiční akce, vytvoření předinvestiční a investiční studie, popřípadě studie proveditelnosti je důležitým krokem, který by obec neměla podceňovat. Finanční analýza napoví, zda je obec schopná splácet své závazky a vyčíslí náklady ve všech fázích projektu. Pokud obec sama poskytuje veřejné služby je pravděpodobné, že se to projeví i ve výši kapitálových výdajů. Jako příklad můžeme uvést nákup strojů a vybavení na údržbu veřejného prostranství.
Nejvíce kapitálových výdajů plynule do odvětví služby pro obyvatelstvo, zejména na bydlení a komunální služby a do odvětví průmysl a ostatní odvětví, převážně na údržbu a správu silnic.[79]

2.4 Financování

Financování patří v druhovém členění třída 8 a na základě salda rozpočtu, nám říká, z jakých zdrojů bude kryt deficit, popřípadě na co bude použit přebytek. Rovnice:
Příjmy – výdaje = přebytek (+) nebo schodek (-) = (-) nebo (+) financování
nám říká, že rozdíl mezi příjmy a výdaji musí být vybalancován financováním. Pokud obec hospodaří deficitně, financování má kladné znaménko. Buď může využít vlastních zdrojů a

[78] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe*. 2009, str. 212
[79] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. tamtéž, str. 218

čerpat z bankovního účtu, popřípadě prodávat cenné papíry nebo jí vzniknou závazky k jinému subjektu a na uhrazení schodku použije cizí zdroje. V případě, že obci vznikne přebytek, položka financování bude mít záporné znaménko a řekne nám, na co byl přebytek použit. Může být uložen na bankovní účet, použit na splátku závazků, nákup cenných papírů nebo obec poskytne půjčku jinému subjektu. U financování můžeme také rozlišovat, zda se jedná o krátkodobé nebo dlouhodobé financování a z tuzemska nebo ze zahraničí. [80]

[80] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe*. 2007, str. 110

3 Analýza poskytování veřejné služby obcí Zastávka

V této kapitole se zaměříme na způsob zajišťování a poskytování konkrétní veřejné služby obcí Zastávka u Brna. Budeme se věnovat oblasti odpadového hospodářství. Konkrétně se zaměříme na sběr a svoz komunálního odpadu, tříděného odpadu a ostatního a nebezpečného odpadu. Naším cílem bude analyzovat hospodaření obce ve zvolené oblasti a následně zhodnotit zvolený způsob poskytování, zjistit důvody, které obec vedly ke změně v poskytování služby, po ekonomické stránce zhodnotíme, zda je zvolený způsob finančně výhodnější a jaké jsou jeho další výhody a nevýhody. Následně porovnáme zvolený způsob poskytování veřejné služby v dané obci s odlišnými způsoby poskytování a navrhneme nejvhodnější variantu.

3.1 Základní charakteristika obce

Obec Zastávka u Brna leží v Jihomoravském kraji, v okrese Brno-venkov, asi 22 km západně od města Brna. Na konci roku 2009 bylo podle ČSÚ evidováno 2625 obyvatel. Rozloha obce je 119,55 hektarů. Jedná se o obec, která nevykonává státní správu, nemá rozšířenou působnost ani pověřený obecní úřad.[81] Na obrázku můžeme vidět přibližnou polohu obce.

Obrázek 3: Poloha obce Zastávka

Pramen: Turistický magazín, kampocesku.cz [online]

První zmínky o Zastávce jsou z 18. století, čímž se obec řadí mezi nejmladší sídliště okresu Brno-venkov. Vznik okolních obcí je datován již v 13. a 14 století. V roce 1775 je ve vrchnostenských archivech zmíněn záznam o zájezdním hostinci „Zastawka“. Zastávka leží

[81] *ARIS web* [online]. 2001 [cit. 2011-03-05]. Prezentace údajů ÚSC.

v severní části rosicko-oslavanské kamenouhelné pánve, kde se těžilo jedno z nejkvalitnějších černých uhlí. Právě objevení uhlí je příčinou vzniku obce, které se zde těžilo téměř 180 let. Politicky vznikla obec v roce 1875 a nesla jméno Boží Požehnání, Zastávka se jmenuje od roku 1920. Těžit uhlí se začalo v roce 1788 a díky majitelům dolů byly zavedeny nejlepší těžební metody v celé rakouské monarchii. Význam uhlí byl pro obec veliký, což dokládá i stavba železnice mezi Božím Požehnáním a Brnem mezi lety 1852-1855. Zpočátku sloužila železnice pouze na přepravu uhlí a později i na osobní přepravu. Jednalo se o jednu z prvním místních železnic v českých zemích. Pro majitele dolů znamenala snížení přepravních nákladů, zvýšení rychlosti přepravy a vysoké zisky. S rozvojem těžařství se malá obec začala měnit. Pro dělníky se začaly stavět domy, pro jejich děti školy a další obslužná vybavenost. [82]

Obec Zastávka je součástí mikroregionu Kahan, který vznikl v roce 2000 a v současné době sdružuje 13 obcí. Původními zakladateli mikroregionu byly obce Vysoké Popovice, Zakřany, Zastávka, Lukovany, Zvýšiv a Babice u Rosic. Pojmenování Kahan souvisí se zaniklou slávou hornictví, která ovlivnila život místních obyvatel. Ještě nyní si můžeme připomenout těžební činnost prostřednictvím areálů zaniklých dolů, haldami nebo zachovalými těžními věžemi. Mikroregion se snaží za pomoci dotací z fondů EU o všestranný rozvoj území, v oblastech cestovního ruchu, vzdělání nebo zlepšení propagace mikroregiony.[83]

3.2 Sběr a svoz komunálního odpadu

Obec Zastávka zajišťovala veřejnou službu sběr a svoz komunálního odpadu nákupem na trhu od společnosti AVE, což je jedna z největších firem v České republice poskytující tyto služby. V roce 2000 se Zastávka stala jedním ze zakládajících členů mikroregionu Kahan a spolu s ostatními obcemi začala uvažovat o změně způsobu poskytování zmiňované veřejné služby. Hlavním cílem změny mělo být efektivnější a levnější poskytování dané služby, pravomoc rozhodovat a vytvářet si vlastní podmínky. Na základě zkušeností jiných mikroregionů a svazků obcí vznikla v roce 2008 firma KTS Ekologie.

3.2.1 KTS Ekologie

Společnost KTS Ekologie vznikla v říjnu v roce 2008 jako společnost s ručením omezeným se základním kapitálem 475 000,- Kč. Pravidelně začala společnost fungovat jako poskytovatel služby sběr a svoz komunálního odpadu od 1.1. 2009. Vznik společnosti byl iniciován deseti

---

[82] HORKÝ, Martin. *Zastávka* [online]. 2011 [cit. 2011-03-06]. Stručná historie obce Zastávka.
[83] *Mikroregion Kahan* [online]. 2008 [cit. 2011-03-06]. O mikroregionu.

zakládajícími obcemi,všechny jsou členem mikroregionu Kahan, ke kterým se následně připojilo devět dalších obcí z mikroregionů Židlochovicko a Ivančicko. Všechny obce jsou společníky, vklad každé z obcí činí 25 000,- Kč a tím pádem mají stejný obchodní podíl. Společníky jsou tedy města Rosice, Zbýšov, Židlochovice, Nosislav, Ivančice a obce Zastávka, Babice u Rosic, Vysoké Popovice, Zakřany, Říčany, Lukovany, Kratochvilka, Tetčice, Bratčice, Měnín, Ochoz u Brna, Rajhradice, Holasice a Telnice. Předsedou dozorčí rady je starosta obce Zastávka RNDr. Petr Pospíšil. S prvotní myšlenkou na vznik společnosti přišli dva bývalí zaměstnanci společnosti AVE, nynější vedoucí pracovníci KTS-Ekologie. Ti nabídli starostům obcí možnost založení vlastní společnosti, což se asi po 6 měsících jednání a schůzek povedlo.

Tato společnost tedy slouží hlavně těmto obcím a jejím podnikatelským subjektům. Pro obce zajišťuje společnost svoz směsného komunálního odpadu od rodinných a činžovních domů, svoz tříděných odpadů – papír, sklo, plasty, dále sváží nebezpečný odpad, likviduje velkoobjemový odpad a prodává a pronajímá sběrné nádoby.[84] S každou obcí a podnikatelským subjektem má společnost uzavřena smlouvu o sběru, přepravě a odstraňování odpadu. Tato smlouva je uzavřena na dobu neurčitou, upravuje práva a povinnosti obou zúčastněných stran, obsahuje přílohy, které v případě obcí obsahují specifikační list a ceník za jednotlivé služby. Přílohy mají většinou platnost jeden rok a pro následující rok se aktualizují. Specifikační list obsahuje počet obyvatel, četnost svozů jednotlivých druhů odpadů a počty nádob různých objemů. Ceník přesně stanovuje cenu za jednoho občana, za odvoz jedné nádoby na tříděný odpad, za vývoz objemného a nebezpečného materiálu.

Společnost KTS Ekologie zaměstnává v současné době 11 zaměstnanců, z toho 3 řidiče, 6 popelářů a 2 vedoucí pracovníky. Aby mohla poskytovat své služby, zakoupila společnost 3 popelářské vozy v hodnotě 3-4,5 milionu a jedno osobní vozidlo v hodnotě 300 tisíc. Všechny vozidla jsou pořízena na leasing a tyto pořizovací náklady ovlivňují výslednou cenu služby. Dále společnost investovala do vybavení kanceláře kancelářským nábytkem a počítači.

Krátkou historii hospodaření společnosti můžeme vidět v následující tabulce. Poslední tři měsíce roku 2008 skončily se ztrátou 531,5 tisíc Kč, což je pochopitelné z důvodu počátečních pořizovacích nákladů. V roce 2009 byl výsledek o něco příznivější, ztráta dosáhla výše 134,6 tis. Kč a rok 2010 byl prvním ziskovým rokem, a to 603,5 tis. Kč. První dva roky

[84] *KTS Ekologie s.r.o.* [online]. 2009 [cit. 2011-03-08]. Naše služby.

byly zaúčtovány jako neuhrazená ztráta z minulých let a zisk z roku 2010 byl použit z rozhodnutí valné hromady právě na uhrazení ztrát z minulých let. Tím pádem vstupuje společnost do roku 2011 téměř bez ztráty a budoucí zisk se může stát příjmem členských obcí.

Tabulka 9: Výkaz zisku a ztrát společnosti KTS Ekologie (v Kč)

	2008 (1.10-31.12)	2009	2010
výnosy	882 080	13 141 087	19 882 301
náklady	1 413 590	13 275 753	19 278 712
hospodářský výsledek	-531 510	-134 666	603 589

Pramen: Vnitřní doklady společnosti KTS-Ekologie, vlastní zpracování

3.2.2 EKO-KOM

Společnost EKO-KOM[85] vznikla v roce 1997 a jedná se o autorizovanou obalovou společnost, která zajišťuje plnění povinností plynoucích ze zákona č.477/2001 Sb. o obalech, ve znění pozdějších předpisů. Jednou ze dvou hlavních povinností plynoucí ze zákona je povinnost zpětného odběrů a využití odpadu z obalů pro ty subjekty, které uvádějí na trh a do oběhu obaly nebo balené výrobky. Na základě smlouvy s dotčenými subjekty a výkazů, které obsahují údaje o produkci obalů, vybírá společnost EKO-KOM platby. Druhá povinnost se týká obcí, jímž zákon ukládá třídit a využívat komunální odpad, jehož součástí jsou použité obaly. Podle vykázaného objemu tříděného odpadu, získávají obce finanční příspěvky na systém sběru a třídění obalového odpadu.

Do systému EKO-KOM se obce zapojují na základě Smlouvy o zajištění zpětného odběru a využití odpadů z obalů. Po podpisu smlouvy se obec zavazuje k následujícím bodům:

- Zajistit v obci sběr a třídění komunálního odpadu
- Zasílat čtvrtletně společnosti EKO-KOM výkazy o množství vytříděného odpadu, a to zvlášť pro papír, sklo, plasty a nápojové kartony
- Vyplněním dotazníku poskytnout 1-krát za rok technicko-ekonomické údaje o systému nakládání s komunálním odpadem
- Použít odměnu pro účely související s komunálním odpadem
- Archivovat doklady minimálně 4 roky a umožnit kontrolu
- Spolupracovat při informování spotřebitelů o tříděném odpadu
- Obec se dále může účastnit rozvojových projektů a využívat dalších služeb společnosti

[85] *EKO-KOM* [online]. 2009 [cit. 2011-03-25]. Obce.

Odměna

Odměna se vypočítává podle čtvrtletních výkazů o produkci obalů, jeho druzích a způsobem nakládání. Je tvořena jednak paušální odměnou za zajištění zpětného odběru a odměnou za zajišťování využití.

Paušální odměna

Výše paušální odměny se stanoví částkou v Kč ročně za každého obyvatele obce v daném kalendářním roce. Počet obyvatel se zjistí k 31.12 předcházejícího roku podle údajů Českého statistického úřadu a příslušná částka je uvedena v příloze přiložené ke smlouvě. V letech 2006-2008 byla výše této odměny 1 Kč za obyvatele/rok a od roku 2009 se tato částka zvedla na 2 Kč za obyvatele/rok.

Odměna za zajišťování využití

Tato odměna se skládá ze základní a bonusové složky. Pro výpočet základní složky je nutné nejprve vypočítat výtěžnost sběru na obyvatele. Tu získáme jako součet hmotností vytříděných komodit papír, sklo a papír za jeden rok a přepočítáme na jednoho obyvatele.

Tabulka 10: Výtěžnost odpadů v obci Zastávka

Výtěžnost (kg/obyvatele)	2006	2007	2008	2009	2010
I. čtvrtletí	24,51	24,81	26,90	31,02	24,60
II. čtvrtletí	20,01	34,09	37,24	38,70	26,30
III. čtvrtletí	27,84	26,80	45,86	32,50	34,01
IV. čtvrtletí	23,80	21,66	30,20	27,58	32,61
počet obyvatel	2396	2461	2462	2659	2680
průměrná výtěžnost	24,04	26,84	35,05	32,45	29,38

Pramen: vnitřní doklady obce, vlastní zpracování

Podle toho je obec zařazena do intervalu, pro který jsou stanoveny sazby odměn. Do roku 2008 se obce rozdělovaly na sídla do 4000 obyvatel a nad 4000 obyvatel s tím, že sazby pro sídla s nižším počtem obyvatel byla vyšší. Toto členění na pouze dvě velikostní kategorie se ukázalo jako nedostatečné a od roku 2009 se sídla dělí na „méně jako 1000 obyvatel“, „1001-80 000 obyvatel“ a více jak 80 000 obyvatel“. Nejvýhodnější sazby jsou pro sídla s největším počtem obyvatel.

Výši odměn pro sídla, do níž se řadí obec Zastávka jsou uvedeny v tabulce č.11. Pro lepší orientaci jsou uvedeny jen ty výtěžnostní intervaly, které platí pro zkoumanou obec. Konkrétní výtěžnosti na obyvatele jsou uvedeny v dalším textu. Ve vývoji odměn je patrný jejich růst, kromě roku 2009. V tento rok se jednak posunul interval výtěžnosti, tím pádem

bylo obtížnější dosáhnout na vyšší odměnu a zároveň výrazně poklesly odměny za třídění skla a plastu. Důvodem pro toto snížení cen byla snížená poptávka po druhotných surovinách.

Tabulka 11: Sazba odměn společnosti EKO-KOM za zajištění využití odpadů z obalů pro výtěžnosti obce Zastávka (v Kč)

Rok a výtěžnost sběru na obyvatele/odměna v Kč	papír	sklo	plasty
2006			
16-26	1700	610	4300
> 26	1900	710	4900
2007			
16-26	2120	610	4300
> 26	2310	710	4900
2008			
21-31	2190	670	4600
> 31	2560	790	5500
2009			
< 28	2360	535	4010
28-41	2800	660	4810
2010			
21-31	2800	1320	4810
> 31	3200	1560	5870

Pramen: Internetové stránky společnosti EKO-KOM

Po zjištění výtěžnosti sběru na obyvatele se základní složka odměny vypočítá tak, že vynásobíme hmotnost jednotlivých vytříděných odpadů sazbou odměn a upravíme o standardy složení komunálních odpadů a podílu obalové složky.

Tabulka 12: Standardy složení kom. odpadů a podílu obalové složky

Název komodity	Podíl obalové složky v hmotnostních procentech
papír	25%
plasty	87%
sklo (bílé, barevné)	99%

Pramen: Příloha č.4 Smlouvy o zajištění zpětného odběru a využití odpadů z obalů mezi obcí a EKO-KOMEM

Základní odměnu je možné navýšit o bonusové složky, které obec uplatňuje v případě, že sběr a svoz komunálního odpadu zajišťuje firma akreditovaná systémem sdruženého plnění EKO-KOM, dále za hustotu sběrné sítě, za dvousložkové třídění skla a za sběr 4 komodit. Hustota sběrné sítě udává celkový objem nádob na tříděný odpad v přepočtu na jednoho obyvatele, s tím, že se bere v úvahu i četnost svozů. Pokud hustota sběrné sítě na jednoho obyvatele dosáhne požadované hodnoty, má obec právo získat tento bonus.

3.3 Sběrné středisko odpadů

Zajišťování svozu komunálního odpadu není jedinou starostí obce. Je třeba zabezpečit i sběr takových druhů odpadů, které mohou být nebezpečné pro životní prostředí nebo se jedná o objemný odpad, elektroniku a další suroviny, které je vhodné sbírat odděleně. Toto si uvědomila i obec Zastávka a pro své občany postavila sběrné středisko odpadů[86] přímo v obci. Cílem vzniku střediska bylo snížení množství odpadů na skládkách, zvýšení množství recyklovatelného odpadu a zároveň předejití vzniku černých skládek v okolí obci a obci samotné.

Přípravy na vznik střediska započaly v roce 2008. Jako lokalitu vybrala obec pozemky na ulici Havířské, které v minulosti sloužily jako sběrna kovového odpadu a částečně i jako provizorní sběrné středisko. Obec si nechala zpracovat studii, která prokázala potřebnost tohoto zařízení a vyčíslila rozpočet stavby něco málo přes 4 miliony korun. Plocha nově vzniklého dvora je 762 m^2 a kapacita je 264 t/rok. Rozpočet obce nedovolit hradit veškeré náklady spojené s výstavbou a proto zažádala o dotaci z EU z programu Životní prostředí.

Tabulka 13: Financování výstavby sběrného dvora (v Kč)

celkové náklady obce	4 069 563,20
neuznatelné náklady	161 244,92
uznatelné náklady	3 908 318,28
z toho:	
85% Fond soudržnosti	3 322 070,53
5% SFŽP ČR	195 415,91
10% obec Zastávka	390 831,84

Pramen: Vnitřní doklady obce

V dubnu 2008 byla obci přidělena dotace na realizaci akce „Sběrné středisko odpadů Zastávka“ ve výši téměř 3,518 milionů korun. Obec Zastávka se podílela částkou přes 550 tisíc korun. Výstavba byla zahájena v září 2008 a za 4 měsíce vzniklo jedno z nejmodernějších sběrných středisek v okolí. Jeho součástí je vrátnice, kde se nachází kancelář a sociální zařízení, sklad technického zázemí, elektroodpadů, olejů, sklad nebezpečných látek a jiných odpadů, které vyžadují přísnější zacházení. Na volném prostranství se nachází kontejnery na tříděný odpad, velkokapacitní kontejnery a nádoby na bioodpad a stavební suť. Sběrné středisko je obyvatelům obce poskytováno bezplatně, stačí

[86] Zpráva státního fondu životního prostředí ČR, vnitřní dokumenty obce

předložit průkaz totožnosti s trvalým bydlištěm v Zastávce. Otevírací doba je v úterý 15,00-17,00 a v sobotu 8,00-12,00.

3.4 Vývoj poskytované služby

V této podkapitole se podíváme podrobněji na sledovanou oblast odpadového hospodářství, na jeho vývoj a změny, které proběhly ve sběru a svozu komunálního odpadu.

Do roku 2008 zajišťovala služby sběru a svozu komunálního odpadu společnost AVE. Ta prováděla svoz odpadů od občanů v rodinných a bytových domech, od objektů obce jako je základní a mateřská škola, domov důchodců nebo obecní úřad a také vyvážela tříděný odpad. Společnost byla vlastníkem většiny nádob na tříděný odpad, které obci zdarma poskytla, kdežto u kontejneru na objemný odpad fakturovala obci za pronájem. Vývoj počtu nádob separovaného komunálního odpadu můžeme vidět v následující tabulce. Od roku 2009 jsou nádoby ve vlastnictví obce s výjimkou 14 kusů, které poskytla společnost EKO-KOM v roce 2010. Právě díky ní vzrostl výrazněji počet nádob na 66 kusů. Nádoby jsou rovnoměrně rozmístěny v rámci obce s větší koncentrací u seskupení bytových jednotek a frekventovaných veřejných prostranstvích.

Tabulka 14: Vývoj počtu nádob separovaného komunálního odpadu

Počet nádob separovaného kom. odpadu	2006	2007	2008	2009	2010
sklo bílé	7	7	8	8	8
sklo barevné	7	8	8	9	9
plasty	21	18	21	23	23
papír	10	12	10	12	12
celkem	45	45	47	52	52

Pramen: vnitřní dokumenty obce, vlastní zpracování

Další tabulka nám ukazuje četnost svozu komunálního odpadu. Pro obyvatele rodinných domů je stav nezměněn a svoz je jednou za 14 dní po celé sledované období, u bytových domů se frekvence zvýšila od roku 2008 na 52 svozů za rok, tedy jednou za týden a stejně tak u objektů obce od roku 2007. Nádoby na sklo vyvážela společnost AVE podle potřeby na zavolání do 5 pracovních dní, většinou se svoz uskutečnil 8-10-krát do roka a KTS-Ekologie se ve smlouvě zavázala na odvoz jednou za měsíc. Poslední změnou je zvýšení frekvence odvozu nádob s plastovým odpadem na jednou týdně, což není překvapující. Plasty nás obklopují a jejich produkce je stále vysoká a naštěstí i lidé pochopili, že jejich třídění a následné zpracování je jediným správným ekologickým řešením.

Tabulka 15: Četnost svozů komunálního odpadu v letech 2006-2010

četnost svozů za rok	2006	2007	2008	2009	2010
rodinné domy	26	26	26	26	26
bytové domy	26	26	52	52	52
objekty OÚ	26	52	52	52	52
sklo	na zavolání	na zavolání	na zavolání	12	12
papír	26	26	26	26	26
plasty	26	26	12 a 24 od 1.4.-30.9	52	52

Pramen: : vnitřní dokumenty obce, vlastní zpracování

Svůj vývoj měly i ceny poskytovaných služeb. Asi nejzásadnější je cena za svoz a odstranění komunálního odpadu na 1 občana za rok. Tuto fixní částku násobenou počtem obyvatel fakturuje společnost obci v měsíčních intervalech.

Tabulka 16: Vývoj ceny za svoz a odstranění komunálního odpadu na občana za 1 rok

Cena za občana (v Kč)	AVE			KTS-Ekologie	
	2006	2007	2008	2009	2010
bez DPH	250	290	303	383	409
s DPH	297	345	360	422	450

Pramen: vnitřní dokumenty obce, vlastní zpracování

Ceníky, které společnosti tvoří jsou závislé na mnoha faktorech a liší se obec od obce. Hlavními faktory, které společnosti zvažují při tvorbě ceny je velikost obce, počet obyvatel, množství směsného a tříděného odpadu, které obce produkují nebo také počty bytových domů, jejichž svoz je rychlejší a ušetří zaměstnancům čas. Roli hraje i fakt, zda se jedná o nového zákazníka, kterého chce společnost nalákat nebo je to stálý zákazník.

Graf 1: : Vývoj ceny za svoz a odstranění komunálního odpadu na občana za 1 rok

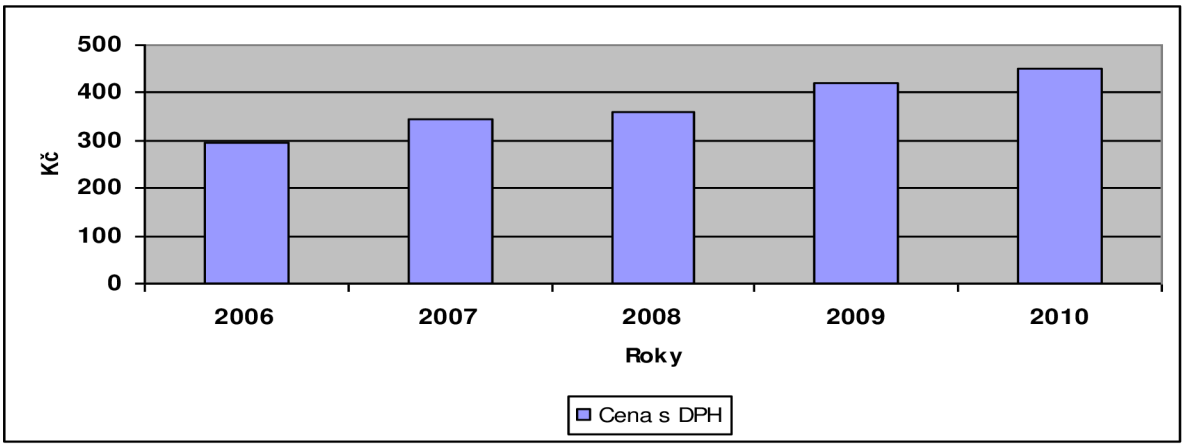

Pramen: vnitřní dokumenty obce, vlastní zpracování

V grafu i v tabulce č.16 můžeme vidět, že ve sledovaném období docházelo k pozvolnému nárůstu cen za svoz na občana a kalendářní rok, s výjimkou roku 2009, kdy ceny vzrostly výrazně. Toto navýšení je spojeno s dvěma hlavními faktory. Prvním faktorem byl krach na čínském trhu, který způsobil, že nádoby s tříděným odpadem, které byly původně vykupovány za 2 koruny za kilo, se od roku 2009 musely hradit. Druhým důvodem navýšení cen bylo rozhodnutí starosty spolu se zastupiteli KTS-Ekologie. Toto navýšení mělo alespoň částečně pokrýt počáteční investice nově vzniklé firmy.

Tabulka 17: Vývoj cen za odvoz nádoby vytříděných složek komunálního odpadu (v Kč)

v Kč	2006	2007	2008	2009	2010
papír	29	71	80	215	227
plast	29	71	80	202	215
sklo	29	119	119	143	154

Pramen: Vnitřní doklady společnosti AVE a KTS-Ekologie, vlastní zpracování

V tabulce č. 17 sledujeme souhrnný ceník za odvoz nádob s tříděným odpadem. V roce 2006 částky 29 korun udávají cenu přepočtenou na 1 obyvatele za rok a od roku 2007 změnila společnost AVE způsob výpočtu ceny a udává ji za odvoz jedné nádoby. Od roku 2009, kdy poskytování služby převzala společnost KTS-Ekologie došlo k velkému navýšení cen za odvozu nádob na plast a papír, a to téměř trojnásobně. Důvodem je opět obrovský propad trhu s druhotnými surovinami.

3.4.1 Rozpočet odpadového hospodářství obce

Tato podkapitola se zaměří na analýzu rozpočtu obce, a to konkrétních položek souvisejících s odpadovým hospodářstvím. Vzhledem k tomu, že se jedná o veřejnou službu, která je založena na neziskovém principu, není překvapivé, že hospodaření v této oblasti je deficitní a obec musí používat i jiné zdroje.

Celkové příjmy, které plynou z odpadového hospodářství se pohybují mezi 1,1 a 3,8 miliony korun, přičemž pokud opomeneme dotaci, kterou obec získala v letech 2008 a 2009 a která zkresluje celkovou částku, tak je výše příjmů ve sledovaném období 1,1-1,4 milionů. Taktéž na straně výdajů je v roce 2008 a 2009 výrazná kapitálová investice, která navyšuje celkové výdaje. I v případě, že tyto kapitálové výdaje nebudeme brát v úvahu, má výdajová stránka rostoucí tendenci, a to hlavně v posledních dvou letech. S tím je také spojen až dvakrát vyšší deficit než v roce 2008. Tento deficit dosáhl v roce 2010 až 940 tis. Kč. Důvody pro tento nárůst budeme hledat při podrobnější analýze jednotlivých položek.

Tabulka 18: Rozpočet obce v oblasti odpadového hospodářství (v Kč)

paragraf	položka	Popis	2006	2007	2008	2009	2010
0	1337	místní poplatek za odpad	1 039 010	1 167 014	1 146 752	1 163 420	1 177 749
3722	2112	příjmy z prodeje zboží	1 440	4 248	900	228	0
3722	2210	přijaté sankční platby			1 000		
3725	2324	přijaté příspěvky za kom. odpad	88 180	120 575	183 210	147 595	189 874
3726	2324	přijaté příspěvky za ost. odpad				1 741	
3722	42xx	dotace z EU a fondu ŽP(sběrný dvůr)			1 563 142	2 072 870	
		příjmy celkem	**1 128 630**	**1 291 837**	**2 895 004**	**3 385 854**	**1 367 623**
3721	5169	nákup ostatních služeb					24 592
3722	5137	drobný hmotný dlouhodobý majetek		8 330	259 063	23 324	
3722	5138	nákup zboží	5 712	2 678			
3722	5139	nákup materiálu-kontejner	20 000			6 970	5 500
3722	5169	nákup služeb-komunální odpad	863 225	990 995	953 746	1 354 571	1 511 165
3722	6121	budovy, haly stavby	388 613	95 220	1 884 242	2 136 507	
3723	5139	nákup materiálu				3 166	
3723	5151	studená voda				620	1 162
3723	5154	elektrická energie				6 000	9 923
3723	5169	nákup služeb –ostatní odpad	113 848	255 129	581 624	758 936	755 504
		výdaje celkem	**1 391 397**	**1 352 351**	**3 678 676**	**4 290 093**	**2 307 846**
		saldo	**-262 767**	**-60 514**	**-783 672**	**-904 239**	**-940 223**

Příjmy

V případě obce Zastávka je financování sběru a svozu komunálního odpadu založeno na „brutto principu“. Obec vybírá poplatky za likvidaci komunálního odpadu, které se projeví v daňových příjmech obce a na základě přijatých faktur hradí společnosti, zajišťující svoz, částky ze svého rozpočtu. Konkrétně se tyto částky projeví v běžných výdajích v položce 5169 pod názvem „Nákup ostatních služeb“. Výše místního poplatku je stanovena na 500Kč na obyvatele za rok v období 2007-2010, v roce 2006 to bylo 450Kč.

V tabulce „ Rozpočet odpadového hospodářství“ vidíme vývoj vybraného místního poplatku za likvidaci komunálního odpadu u položky 1337, který je kromě stanovené výše závislý na počtu obyvatel s trvalým bydlištěm v obci a hlavně na počtu platících obyvatel. Konkrétně v Zastávce je problém s výběrem poplatku u určité skupiny obyvatel značný a vzhledem k tomu, že se jedná většinou o sociálně slabší občany, je jeho domáhání komplikované. Od roku 2007, kdy se zvedla výše poplatku je příjem za tuto položku konstantní, i přes mírný nárůst počtu obyvatel.

Další příjmová položka 2112 „Příjmy z prodeje zboží“ je úzce spjata s výdajovou položkou 5138 „Nákup zboží“. Jedná se o nákup pytlů na odpad, které obec koupila od společnosti AVE a následně prodávala občanům. AVE si dala podmínku, že bude vyvážet pouze pytle s jejím logem, zakoupené právě od ní. U položky 2210 „Přijaté sankční platby“ je ve sledovaném období jediná částka v roce 2008, která byla uložena za znečištění prostranství v okolí sběrných nádob.

Druhým nejvýznamnějším pravidelným příjmem obce jsou příspěvky od obalové společnosti EKO-KOM. Jejich výše je závislá na hmotnosti vytříděného odpadu a na výkupních cenách obalových materiálů. Vývoj těchto příspěvků je zobrazen v tabulce paragraf 3725 pod položkou 2324. Od roku 2006 do 2010 se výše příspěvků více než ztrojnásobila, na čemž má podíl nárůst vytříděného odpadu, což vidíme v tabulce č.19 a růst výkupních cen. Jediný propad byl v roce 2009, kdy se výrazně snížila poptávka po recyklovaném materiálu a zároveň poklesly ceny. Společnost EKO-KOM řešila tuto problematiku společně se Svazem měst a obcí a Hospodářskou komorou ČR a zavedla Stabilizační systém, který měl zamezit propadu v příjmech z výkupu tříděných odpadů.[87] V roce 2008 se vytřídilo největší množství odpadu, ale nejvyšší příspěvek obec obdržela v roce 2010. Důvodem je to, že v roce 2008 se

---

[87] *EKO-KOM* [online]. 2009 [cit. 2011-04-03]. Historie.

téměř polovinou podílel na tříděném odpadu papír. U toho je podíl obalové složky pouze 25%, čímž se výrazně sníží příspěvek za tento materiál. Naopak v roce 2010 je nejvyšší množství tříděného plastu, jehož výkupní cena roste a je znatelně vyšší než u skla a papíru.

Tabulka 19: Vytříděné odpady v obci Zastávka

Vytříděné odpady v tunách	2006	2007	2008	2009	2010
sklo bílé	11,9	14,1	15,9	12,8	15,4
sklo barevné	9,2	9,0	10,7	12,3	12,8
plasty	9,4	13,4	18,8	18,2	23,5
papír	25,0	29,6	40,9	42,0	27,1
směsný komunální odpad	666,7	556,0	387,6	526,0	525,8
celkem tříděný odpad	55,5	66,1	86,3	85,3	78,8

Pramen: vnitřní doklady obce, vlastní zpracování

Nárůst množství vytříděných odpadů je výrazně patrný od roku 2008, kdy se vytřídilo o 20 tun odpadů více než v předešlém roce. Největší skok vidíme u komodit papír, který se na růstu podílí přibližně 11 tunami a vytříděný plast vzrostl o 5 tun v roce 2008. V roce 2010 pokleslo celkové množství tříděného odpadu, a to z důvodu sníženého sběru papíru. Na růst tříděného odpadu má vliv nejenom zvýšené povědomí občanů o možnosti třídit a chovat se ekologicky, ale i nárůst počtu sběrných nádob, které jsou tím pádem dostupnější pro obyvatele. Pozitivním faktem je, že díky uvědomělým občanům klesá směsný komunální odpad, tím pádem svozová firma má nižší náklady z čehož profituje obec, která je spoluvlastníkem společnosti, zajišťující sběr a svoz komunálního odpadu.

Pod paragrafem 3726 a položkou 2324 je příspěvek za zpětný odběr elektrozařízení od společnosti Asekol, což je neziskově hospodařící společnost, která zajišťuje pod záštitou výrobců elektrospotřebičů a dovozců zpětný odběr, dovoz a recyklaci elektrozařízení po celém území České republiky. [88] Jediný příspěvek je z roku 2009 ve výši 1741 korun. Shromažďovacím místem pro použité nebo nefunkční elektrozařízení je v obci ve sběrném dvoře, který slouží občanům od roku 2009.

Posledním příjmem v rozpočtu je dotace na sběrný dvůr, která byla rozdělena do dvou let 2008 a 2009 a celková částka dosáhla 3,6 milionu korun.

[88] *ASEKOL* [online]. 2008 [cit. 2011-04-04]. O nás.

Výdaje

Rozpočtové výdaje odpadového hospodářství jsou obsáhlejší a vyšší než příjmy, což je typické pro zajišťování veřejných služeb.

Nejvyšší položkou ve výdajích představuje „Nákup ostatních služeb“, položka 5169, paragraf 3722. Pod tou se skrývají platby společnosti KTS-Ekologie za sběr a svoz komunálního odpadu, a to směsného komunálního odpadu a tříděného odpadu. Za směsný komunální odpad je stanovena cena na 1 obyvatele podle ceníku společnosti a výsledná cena za tříděný odpad je násobkem ceny za odvoz jedné nádoby, počtu těchto nádob a frekvencí svozů za rok. S růstem cen, množstvím nádob a mírným růstem počtu obyvatel je logické, že výdaje rok od roku stoupají, výrazně v letech 2009 a 2010.

Pod položkou 5169 a paragrafem 3721 s názvem „Nákup ostatních služeb“ je jediná částka v roce 2010 za sběr a svoz nebezpečných odpadů, konkrétně pneumatik ve výši přibližně 24 tisíc.. Pro ty byl objednán speciální kontejner a obyvatelé byli informováni místním zpravodajem a na internetových stránkách o možnosti ekologicky šetrným způsob se jich zbavit.

Výdaje na „Drobný hmotný dlouhodobý majetek“ představují hlavně nákup kontejnerů a sběrných nádob. V roce 2008, kdy skončila poskytovat své služby společnost AVE, která byla vlastníkem většiny sběrných nádob, musela obec investovat do nákupu nových. Nakoupila celkem 36 nádob různých velikostí, z toho 10 na papír, 21 na plast a 5 na sklo. Tato investice obec stála 259 tisíc, ale její návratnost je pouhé 4 roky. Cena za pronájem jedné nádoby byla přibližně 1200 korun za kalendářní rok a za nákup jedné nádoby obec zaplatila 4800 korun. Stejný účel má položka 5139 „Nákup materiálu“, která sloužila pro nákup velkoobjemového kontejneru za 20 tisíc v roce 2006 a dále sběrných nádob, magnetických tabulek na kontejnery a odpadkových košů v letech 2009 a 2010.

Mezi kapitálové výdaje řadíme položku 6121 „Budovy, haly, stavby“, která byla v letech 2006 a 2007 reprezentována výdaji na sběrnu kovového materiálu. V roce 2006 byla pořízena stavební buňka, která sloužila jako kancelář pro správce sběrny. V letech 2008 a 2009 se uskutečnila již zmíněná výstavba sběrného dvora za více jak 4 miliony, která byla z větší části hrazena prostřednictvím dotace. Provozní výdaje na sběrný dvůr můžeme v rozpočtu vidět od roku 2009 za spotřebu vody, elektrické energie a nákup drobného materiálu.

Kromě komunálního odpadu sváží KTS-Ekologie také objemný a nebezpečný odpad. Ten je znázorněn položkou 5169, paragraf 3723 „Nákup ostatních služeb“ a je svážen jednak ze sběrného dvora a příležitostně je přistaven kontejner podle potřeb občanů a obce. Společnost KTS-Ekologie si u objemného odpadu účtuje pronájem kontejneru, manipulaci s kontejnerem, cenu za uložení odpadu a podle vzdálenosti cenu za km jízdy. U nebezpečného odpadu rozlišuje jednotlivé látky a fakturuje cenu za kilogram nebo kus a cenu za ujeté kilometry.

Tabulka 20: Množství vyvezeného ostatního odpadu v obci

Ostatní odpad (t)	2009	2010
pneumatiky	3,8	1,6
beton	3,8	12,8
cihly	112,6	215,0
železo a ocel	9,9	7,4
zemina a kamení	6,3	8,8
biologicky rozložitelný odpad	103,3	173,5
objemný odpad	148,1	157,6

Pramen: evidence odpadů, KTS Ekologie, vlastní zpracování

Nárůst v letech 2009 a 2010 u této položky je významný a od roku 2006 vzrostl až sedminásobně. Hlavním důvodem tohoto růstu je stále větší množství odpadů, které je naštěstí legálně zpracováváno. Tomu napomáhá nově vzniklé středisko sběrných odpadů, kam občané obce mohou odkládat svůj odpad. Porovnání množství odpadů můžeme vidět v tabulce č. 20, bohužel pouze za roky 2009 a 2010, neboť z předešlých let nebylo možné data získat. K růstu došlo téměř u všech položek, nejvíce u cihel, biologicky rozložitelného odpadu a betonu. Díky nově vybudovanému sběrnému dvoru se občané obce lépe vypořádávají s odpadem, třídí ho a zamezuje se tak vzniku černých skládek. Stejně tak nedochází výrazně k růstu směsného komunálního odpadu, čemuž dopomáhá dostupnost nádob na tříděný odpad a ostatní odpad. V minulosti se často stávalo, že například stavební suť nebo biologický odpad končil v popelnicích.

4 Zhodnocení vybrané formy poskytované veřejné služby

Poskytování veřejné služby prostřednictvím vlastní organizace je právě způsob, který zvolila obec Zastávka. Na základě zkušeností z jiných mikroregionů, kde tento systém funguje, se rozhodla, že jich nechce podporovat soukromé firmy a že chce sama rozhodovat o cenách a případných ziscích firmy, které se vrátí zpět do obce a mohou být použity dle jejich uvážení. Starosta obce Zastávka, který byl jedním z hlavních iniciátorů vzniku společnosti, vedl jednání s ostatními obcemi o tomto projektu a díky jeho přesvědčení o úspěšnosti projektu bylo možné ho realizovat. V sázku dal svou vlastní politickou kariéru, která by v případě neúspěchu utrpěla.

V následujícím textu se podíváme, čím se liší poskytování služeb vlastní organizací od nákupu služby na trhu, jaké z toho plynou výhody a naopak v čem může být lepší využít soukromou firmu. Vše vychází z poznatků a pozorování v obci Zastávka. Analýzu si rozdělíme na faktory, které mají vliv na ekonomickou a finanční stránku obce a na ostatní faktory, které ovlivňují obec a její obyvatele.

4.1 Ekonomické faktory

Mezi ekonomické faktory zařadíme ty aspekty, které ovlivňují hospodaření a rozpočet obce a popřípadě mají vliv i na celý mikroregion.

Cena za svoz komunálního odpadu a její tvorba

Tvorba ceny za svoz komunálního odpadu na občana je první zásadní odlišností mezi soukromou firmou a firmou vlastněnou obcí nebo obcemi. Ceny se vždy tvoří na základě vlastních nákladů, konkurenci v dané lokalitě a znalosti místních podmínek. V oblasti odpadového hospodářství působí celá řada velkých zahraničních firem jako je AVE, van Gansewinkel, A.S.A, jejichž výhodou je, že jsou již kapitálově vybaveny, jsou součástí nadnárodních koncernů a mají za sebou podporu mateřské firmy. Cílem soukromých firem je samozřejmě vytvářet co nejvyšší zisky a obraty. Naproti tomu proces tvorby ceny u společnosti KTS-Ekologie je založen na jiných prioritách. Na jednání dozorčí rady, kde se schvaluje výsledek hospodaření společnosti, se členové a zástupci obcí dohodnou, na základě růstu inflace, meziročním růstu cen a zvolené strategii, na vývoji cen na další rok. Společnost následně jedná zvlášť s každou členskou obcí a sám starosta rozhoduje o ceně a případném zisku. Cena musí samozřejmě být reálná a pokrýt náklady. Pokud se zamyslíme nad náklady

společnosti KTS-Ekologie, která sídlí v Rosicích a náklady společnosti AVE, která má pobočku v Brně a která poskytovala svoz komunálního odpadu v obci Zastávka v minulosti, tak logicky náklady KTS-Ekologie budou nižší. Provozní náklady jako například nájmy, pohonné hmoty nebo i mzdové náklady jsou ve městě Brně výrazně vyšší.

Použití zisku

Pokud hovoříme o zisku, tak je pro obce jednoznačná výhoda založit si vlastní společnost. Konkrétně společnosti KTS-Ekologii trvalo pouze jeden rok než se dostala ze záporného salda a na konci roku 2010 byl její zisk přes 600 tisíc korun. O použití zisku rozhodují vlastníci podílů společnosti s tím, že zisk roku 2010 byl použit na uhrazení ztráty z minulých let. Také bylo rozhodnuto, že veškeré případné zisky musí být použity výhradně na oblast odpadového hospodářství. Je třeba si uvědomit, že i ztráta z roku 2009, která byla způsobena nákupem vybavení, znamená pro obce případné nabytí tohoto kapitálu. A také, že i kdyby ceny služeb vlastní společnosti byly vyšší než konkurence a předpokládali bychom stejné nebo dokonce nižší náklady, tak se tyto vyšší ceny vrátí obci v podobě zisku. Svoz odpadu od obcí tvoří přibližně 90% činnosti KTS-Ekologie a dalších 10% je odvoz od podnikajících fyzických osob a právnických osob. Právě těchto 10% napomáhá společnosti vytvářet a navyšovat zisk. Zastávka a další členské obce společnosti KTS-Ekologie také těží z toho, že společnost získává nové zákazníky z řad obcí a podnikatelů, kteří navyšují zisky firmy a následně i obcí, vlastnících společnost.

Ekonomický rozvoj mikroregionu

Nespornou výhodou založení vlastní společnosti je její pozitivní vliv na oblast, ve které působí. KTS-Ekologie jako nově vzniklá firma má podíl na růstu regionálního HDP, do obce Zastávka, kde má společnost své sídlo, je alokováno do rozpočtu větší suma sdílených daní a pozitivně působí vznik této firmy i na místní zaměstnanost. Všichni zaměstnanci společnosti bydlí v mikroregionu Kahan a sedm z nich bylo před získáním práce nezaměstnaných. Společnost má pronajaté kancelářské prostory ve městě Rosice, čímž přispívá do jeho rozpočtu, nakupuje veškeré kancelářské potřeby v Rosicích, popelářské vozy jsou tankovány v Zastávce u místní společnosti ADOSA a dále využívá celou řadu místních podnikatelů, od kterých nakupuje jejich služby.

Všechny tyto pozitivní faktory by se při nákupu služby na trhu neprojevily, vzhledem k tomu, že v mikroregionu neexistuje konkurenční firma a služba by musela být poskytována ze vzdálenějších oblastí.

Platební podmínky

U soukromých firem, které nemají k obcím žádný bližší vztah a veškeré jednání jsou na bázi dodavatel-zákazník, jsou striktně stanoveny veškeré platební a ostatní podmínky a jejich nedodržování je trestáno. Při nezaplacení faktury byl u společnosti AVE postup takový, že následovaly dvě upomínky, první bez sankce, druhá se sankcí a pokud na tyto dvě výzvy nepřišla odezva a náprava, tak byl v obci ukončen svoz odpadu a případný dluh se vymáhá soudně.

KTS-Ekologie pro své obce nevyužívá nástroje sankcí a veškeré jednání jsou na základě domluvy. V případě nedodržení splatnosti faktury je obec pouze upozorněna a vzhledem k tomu, že většina obcí, pro které KTS-Ekologie zajišťuje svoz, má majetkové podíly, tak je v jejich nejlepším zájmu platit.

Konkurence

V případě poskytování služeb interní společností, tedy společností vlastněnou obcí nebo obcemi, je často poukazováno na nedostatečnou konkurenci, která je následně příčinou neefektivního chování společnosti. Podle zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách je právnická osoba, která je založena či zřízena za účelem uspokojování zájmu a která je financována nebo ovládána veřejným zadavatelem považována také za veřejného zadavatele, a tím pádem obec nemusí pro takovouto právnickou osobu, ve které má majetkový podíl, vypisovat veřejnou soutěž.

Tato situace je i v obci Zastávka, kdy společnost KTS-Ekologie nemusí procházet výběrovým řízením a je automaticky poskytovatelem veřejné služby. Vzhledem k tomu, že se jedná o společnost, která se pohybuje v ziskovém odvětví a dohled nad ní má 19 obcí, kteří vlastní majetkové podíly, tak se předpokládá, že je v zájmu všech, aby se chovala tržně a efektivně. Jak jsme již zmiňovali, veškeré náklady, které společnost má jsou srovnatelné a v mnoha případech výrazně nižší než u konkurenčních firem sídlících v Brně. Mohlo by se zdát, že větší soukromé firmy budou mít výhodnější pozici při výkupu surovin nebo na skládkách,

protože jejich objem odpadu je výrazně větší, ale od vedoucích pracovníku jsem byla ujištěna, že vyjednané podmínky a ceny jsou rovnocenné.

Další argument, kterým bych ráda vyvrátila neefektivní chování společnosti KTS-Ekologie je fakt, že kromě svozu odpadu ve členských obcích zajišťuje službu i v dalších obcích, kde prošla a zvítězila ve veřejné soutěži, ve které se utkala s konkurenčními firmami a nabídla nejlepší cenu. Fakt, že se obce nechovají ke společnosti jako k jejich příspěvkové organizaci a že se stále pohybuje v konkurenčním prostředí z ní tvoří efektivně se chovající subjekt, který obstojí na trhu.

4.2 Ostatní faktory

Mezi ostatní faktory, které tvoří rozdíl mezi nákupem služby na trhu u soukromé firmy a vlastní společností, zařadíme hlavní odlišnosti, které jsem na základě vlastního průzkumu a pozorování objevila.

Rozhodovací pravomoc

Možnost vlastního rozhodování o poskytované veřejné službě a schopnost ji ovlivňovat byl prvním a nejdůležitějším faktorem a důvodem pro založení vlastní společnosti. Ať už je to podílení se na tvorbě ceny, rozhodování o alokaci zisku nebo o odvozu odpadu. U nákupu služby na trhu od soukromé firmy jsou přesně stanoveny podmínky, ceny a termíny, které jsou rigidní a jejich změny jsou spojeny se složitým administrativním postupem. V případě utváření ceny, sice soukromá firma může přistoupit na nižší cenu za účelem získání nového zákazníka, ale je téměř jisté, že v dalším období tyto ceny opět navýší. Obec Zastávka a další členské obce si určí navyšování cen podle vlastního uvážení.

Rozhodování a nalezení společného kompromisu 19 obcí se však může ukázat i jako problém a překážka. Vzhledem k tomu, že všechny obce mají stejný majetkový podíl, jejich postavení by mělo být stejné. Některé obce se však na rozhodování podílí více a některé méně. Jednoznačně vítězí přirozená autorita a osobnost starosty obce Zastávka, který byl u zrodu tohoto projektu a určitým způsobem ho zaštituje. Ostatními členy byl právem zvolen předsedou dozorčí rady společnosti. Jeho znalost problematiky odpadového hospodářství je hluboká, což není možné konstatovat o všech členech společnosti. Často jsou postaveni před rozhodování, pro které nemají dostatečnou odbornou znalost a kvalifikaci, čímž může dojít ke

vzniku komplikací. Starostové často nemají ekonomické vzdělání, aby se podíleli na řízení soukromé firmy.

Osobní přístup

Je zřejmé, že lepší a příjemnější spolupráce je s osobami, které známe, od nichž víme co očekávat a jejichž zájmy nás spojují. Vztah mezi obcí a společností KTS-Ekologie je velmi osobní, hlavním cílem společnosti je naplnit cíle a očekávání obce, a to v co nejlepší kvalitě. Zisk a honba za ziskem zde není prioritou a za tímto účelem společnost rozhodně nebyla založena. Velkou výhodou je rychlé jednání v případě akutní potřeby. Společnost je obci plně k dispozici a dokáže velmi operativně reagovat na její požadavky. V případě jakýchkoliv problému či dotazů se samotní občané mohou obrátit na zástupce společnosti a osobně je řešit.

Kvalita služeb

Kvalitu služeb je v této oblasti těžké porovnávat. Hlavním úkolem je v požadovaný den zajistit domluvený sběr a svoz odpadu a zajistit, aby v okolí odpadových nádob nezůstal nepořádek. Vzhledem k tomu, že pracovníci společnosti jsou zároveň obyvateli obcí, tak je v jejich zájmu provést práci pečlivě. V případě špatně odvedené práce je snesena kritika na jejich hlavu a viníci jsou lehce dohledatelní. Další věcí je, že kvalita služeb je vizitkou starosty obce Zastávka, který byl iniciátorem projektu a v podstatě se za něj zaručil a nemůže si dovolit selhání. Co se týče technického vybavení, tak KTS-Ekologie má nové moderní vozy, které jsou srovnatelné nebo dokonce převyšují kvalitu konkurence. Vliv na kvalitu služeb má i znalost místního prostředí. Pracovníci se v obci dobře orientují, jsou připraveni na případné překážky a díky tomu ušetří čas i náklady.

Rozhodnutí, že veškeré zisky společnosti se použijí na zkvalitnění služeb odpadového hospodářství v obci, je pozitivním dopadem vlastní společnosti. Na rok 2011 je naplánovaný nákup sběrných nádob na biologicky rozložitelný odpad a do budoucna by obce chtěly nakupovat a dávat občanům zadarmo popelnice. Dalším plánem je vybudování vlastní třídící linky na odpad. Veškeré tyto změny a inovace se projeví ve zlepšení a zkvalitnění poskytované služby. Změny budou přínosem pro občany obce a díky inovacím se obce stanou ekologičtějšími a vnímavějšími ke svému okolí.

4.3 Shrnutí a doporučení

Na základě podrobné analýze hospodaření obce Zastávka v oblasti odpadového hospodářství, kterou jsme provedli v předchozím textu, a na základě vývoje odpadového hospodářství provedeme shrnutí a doporučení, které mohou přispět k efektivnějšímu a kvalitnějšímu poskytování služby.

Na odpadové hospodářství jsou v posledních letech kladeny stále vyšší nároky, zejména ze stran ekologů. Produkce odpadu roste a hledají se způsoby, jak tento odpad co nejekologičtěji zpracovávat a využívat. Obec Zastávka si je tohoto vědoma a realizuje potřebná opatření. Zejména v posledních dvou letech výrazně vzrostl počet nádob na tříděný odpad a založení nového sběrného dvora také významně přispívá k třídění a efektivnějšímu využívání odpadu.

Obec hospodaří v oblasti odpadů ve sledovaném období deficitně a tyto deficity vzrostly výrazně v letech 2007-2010. Rozpočet odpadového hospodářství obce byl ovlivněn v posledních třech letech třemi hlavními faktory. Prvním faktorem byla výstavba sběrného střediska odpadů. I když byla tato investice z velké části uhrazena prostřednictvím dotace, Zastávka přispěla částkou přibližně 500 tis. korun. To se projevilo v záporném saldu zejména v roce 2008 a částečně i v roce 2009. Významnějším a trvalejším výdajem než je prvotní investice jsou provozní náklady, které jsou spojeny se sběrným dvorem. Náklady na odvoz ostatního odpadu vzrostly o 200 tis. korun se založením dvora. Služby sběrného dvora jsou pro obyvatele obce zdarma a v současné době není přijímán odpad od podnikatelů a živnostníků. S těmito náklady se bude obec muset smířit a navrhovat nějaká opatření, jako zpoplatnění za uložený odpad, by znamenalo, že 90% lidí přestane toto sběrné středisko využívat a buď bude odpad končit v komunálních nádobách nebo hůře v přírodě začnou vznikat skládky. Vzhledem k tomu, že obec Zastávka se snaží o zkvalitnění služeb odpadového hospodářství a o ekologické chování, tak je pro ni výhodnější financovat sběrný dvůr než likvidaci černých skládek. Systém, ve kterém jsou lidé ochotni platit za odložení odpadu, funguje v zemích, které jsou ekologicky vyspělejší a výchovou a vzděláním jsou jim dány určité zásady chování. Tato osvěta je jediným způsobem, jak přimět občany, aby změnili své chování. Situace se v posledních letech výrazně zlepšuje a třídění komunálního odpadu se stává běžnou záležitostí.

Druhým faktorem bylo založení vlastní společnosti KTS-Ekologie. I přes veškeré výhody, které jsou spojeny s poskytováním služeb vlastní organizací, je pravda, že v rozpočtu obce

vzrostly výrazněji náklady za sběr a svoz komunálního odpadu. Rozdíl v ceně na občana byl mezi roky 2008 a 2009 62 korun ceny za odvoz nádob s tříděným odpadem vzrostly u plastu a papíru o 135 a 122 korun. Samotné založení společnosti není jediným důvodem růstu cen, ale přispěl tomu i obrovský propad cen vykupovaných tříděných odpadů v roce 2009. Tento propad cen považuji za třetí faktor, který ovlivnil hospodaření obce. Dalo by se říct, že každý z faktorů se podílí na růstu cen z 50%. Na základě jednání starostů, jejichž obce mají podíl ve společnosti KTS-Ekologie, bylo rozhodnuto o jednorázovém navýšení ceny na občana o 30 korun za rok na financování počátečních investic společnosti. Krize ve výkupu druhotných surovin zapříčinila pokles příspěvku od společnosti EKO-KOM v roce 2009 o 36 tisíc korun a navýšila náklady na sběr a svoz nádob s tříděným odpadem.

Za sběr a svoz komunálního odpadu je vybírán místní poplatek, jehož maximální výše je stanovena zákonem. Forma místního poplatku je nejrozšířenějším způsobem platby za komunální odpad, v obci Zastávka je jeho výše stanovena na 500 korun na každého občana, což je zároveň maximální hranice daná zákonem. Místní poplatek by měl být konstruován tak, aby jednak kopíroval náklady obce na službu, která je občanovi poskytnuta, a zároveň v sobě obsahoval motivační prvek, který povede ke snížení produkce odpadu a maximálnímu využití složek separovaného odpadu. V tabulce č. 21 je znázorněno, jak příjmy z místního poplatku a z příspěvku za vytříděný odpad kryjí výdaje na komunální odpad. To se podařilo do roku 2008 a od roku 2009 je saldo záporné. Je třeba připomenout, že v této tabulce nejsou zahrnuty výdaje na ostatní odpad, jehož uložení je pro občany zdarma.

Tabulka 21: Vybrané položky z rozpočtu obce (v Kč)

§	položka	Popis	2006	2007	2008	2009	2010
		Příjmy					
0	1337	místní poplatek	1 039 010	1 167 014	1 146 752	1 163 420	1 177 749
3725	2324	příspěvky od EKO-KOM	88 180	120 575	183 210	147 595	189 874
		Výdaje					
3722	5169	nákup služeb-kom. odpad	863 225	990 995	953 746	1 354 571	1 511 165
		Saldo	263 965	296 594	376 216	-43 556	-143 542

Pramen: vnitřní dokumenty obce

Výše poplatku by měla odrážet skutečné množství vyprodukovaného odpadu. Monitorovat hmotnost odpadu každého občana by však bylo velmi časově i administrativně náročné a vzrostly by tím náklady na poskytovanou službu. Problém vidím v tom, že poplatek je vybírán na každého člena domácnost bez ohledu na počet sběrných nádob. Doporučovala bych zavést následující systém.

Tabulka 22: Alternativní systém výpočtu místního poplatku (v Kč)

Počet členů domácnosti	poplatek na 1 člena	max.množství nádob	příplatek za další nádobu
1-3	500	1	500
4-6	500	2	500
7-8	500	3	500

Pramen: vlastní zpracování

Výše poplatku by zůstala nezměněna s tím, že by byl stanoven podle počtu členů domácnosti počet nádob standardní velikosti, které jsou zahrnuty v rámci poplatku a pokud by domácnost chtěla více nádob, tak by doplácela 500 korun za každou další nádobu. Tento způsob je administrativně jednoduchý a zohlední množství vytvářeného odpadu.

Poskytování služeb vlastní společností není v oblasti odpadového hospodářství žádná novinka. Pokud se podíváme na společnost AVE, což je jedna z největších a nejvýznamnějších firem na našem trhu, tak zjistíme, že společnost je součástí koncernu Energy AG Oberösterreich, jehož majoritním vlastníkem je spolková země horního Rakouska. Tento městy a obcemi vlastněný podnik začal tedy stejně jako například KTS-Ekologie a postupně expandoval do dalších zemí.

Založení vlastní společnosti bylo jasným signálem, že obce nejsou spokojeny s minulým poskytovatelem a volají po změně. Možnost ovlivňovat odpadové hospodářství obce a případně ho zkvalitňovat a rozvíjet bylo tím hlavním důvodem pro vznik. Z výsledku hospodaření společnosti vidíme, že se velmi rychle vzpamatovala z počátečních ztrát a v současné době už patří k profitujícím společnostem. Pro rozpočet Zastávky znamená tato společnost mírný růst výdajů na komunální odpad v důsledku růstu cen, které si společnost účtuje, ale je třeba zdůraznit, že tento růst byl nutný z důvodu financování počátečních investic společnosti. Tyto výdaje se však obci v blízké době vrátí prostřednictvím zisku firmy, který bude efektivně využit.

Z důvodu, přísně utajovaných a chráněných informací o cenách konkurence, bohužel nebylo možné provést porovnání cen s jiným poskytovatelem služby, které by nám napovědělo, jak velký vliv na vývoj cen měla krize druhotných surovin a jak se vyvíjí cena na trhu.

KTS-Ekologie byla určitě správným rozhodnutím obcí, pokud si zachovají svůj dosavadní přístup. Vlastní organizace obce je často spojována s byrokratickým chováním, které

způsobuje, že organizace není motivována k efektivitě, což je samozřejmě problém zástupců obce. Společnost KTS-Ekologie je vlastněna 19 obcemi, čímž je zajištěna určitá demokracie v rozhodování. Odpadové hospodářství je rozhodně ziskovou činností a takhle k tomu i obce přistupují. I když prioritním cílem je dodržení požadované kvality poskytované služby, zároveň si obce uvědomují, že by měla dosahovat kladných hospodářských výsledků. Díky tomu, že KTS-Ekologie poskytuje služby nejenom členským obcím, ale i jiným subjektům a pohybuje se v tržním prostředí, tak je nucena chovat se efektivně a minimalizovat své náklady.

Závěr

Odpadové hospodářství a konkrétně sběr a svoz komunálního odpadu jsou považovány za veřejný smíšený statek, u něhož je možné stanovit jeho spotřebu, výši poplatku a částečně vyloučit uživatele ze spotřeby. Za spotřebu tohoto statku obce vybírají místní poplatek, který se v rozpočtu projeví jako daňový příjem. Pro obce je zajišťování veřejných služeb neziskovou činností a výdaje obcí, které plynou do oblasti odpadového hospodářství, převyšují její příjmy.

Zabezpečit poskytování veřejných služeb je úkolem územně samosprávných celků. Existují různé formy poskytování služeb a zvolit tu nejvhodnější se pokusila i obec Zastávka. Sběr a svoz komunálního i ostatního odpadu se rozhodla svěřit do rukou vlastní společnosti, která byla za tímto účelem založena. Vlastníkem společnosti je 19 obcí, které se podílí na řízení a rozhodování. Vznik společnosti pramenil z nespokojenosti s bývalým poskytovatelem a dalšími hlavními důvody byla pravomoc v rozhodování a nezávislost. I když vzniklá společnost je obchodní společnost, která dosahuje zisku, nejdůležitějším cílem bylo a je zabezpečit požadovanou kvalitu služby.

Obci Zastávka velice záleží na ochraně životního prostředí, vzhledu jejího okolí a snaží se neustále vylepšovat poskytované služby, což dokazuje i nově vzniklé sběrné středisko odpadů. Tato počáteční investice i provozní náklady se výrazně projevují v rozpočtu obce. Pro občany je to však vítaná možnost, jak ekologicky zlikvidovat odpad.

Cílem této diplomové práce bylo analyzovat poskytování a zajišťování veřejné služby konkrétně odpadového hospodářství v obci zastávka, analyzovat hospodaření obce v této oblasti a podrobněji rozebrat vývoj a formy poskytování veřejné služby. Na základě zjištěných skutečností rozhodnout, jaké jsou odlišnosti, výhody a nevýhody ve využívaných formách poskytování a navrhnout možná řešení a zlepšení.

První teoretická část, která tvořila východiska pro praktickou část, obsahuje definice veřejných služeb a statků, jejich rozdělení, formy zajišťování a poskytování veřejných služeb a faktory, které rozhodují o způsobech poskytování. Dále se věnuji rozpočtu obce, jeho členění a definuji základní pojmy z oblasti odpadového hospodářství. V praktické části nejprve analyzuji vývoj odpadového hospodářství v obci a hospodaření obce v oblasti odpadového hospodářství. Důraz je zde kladen na propojení vývoje odpadového hospodářství

a rozpočtu obce a nalezení příčinných souvislostí. Další část ukazuje na faktory a aspekty, jimiž se liší poskytování služby vlastní organizací a nákupem služby na trhu, jaké z toho plynou výhody a nevýhody. Poslední část obsahuje shrnutí a návrhy na zlepšení.

Na základě analýzy vývoje a rozpočtu, bylo zjištěno, že ve sledovaném období dochází k nárůstu výdajů za komunální odpad. Důvodů pro nárůst je hned několik, hlavně v posledních dvou letech se zvýšilo množství vytříděných složek odpadu, vzrost počet nádob na tříděný odpad a vzrostly i ceny za sběr a svoz. Růst cen je spojován se vznikem nové společnosti a špatnou situací na trhu druhotných surovin. Další nárůst zaznamenal rozpočet obce Zastávka ve výdajích na ostatní odpad, což je spojováno se vznikem sběrného střediska odpadu a navýšením množství odpadu. Na straně příjmů je nejvýznamnější položkou místní poplatek za sběr a svoz komunálního odpadu, který je ve sledovaném období konstantní, a druhou významnou položkou jsou příspěvky od společnosti EKO-KOM, které částečně kompenzují výdaje na tříděný odpad. Pro spravedlivější výběr místních poplatku byl v poslední části navrhnut alternativní systém výběru, který by zohlednil množství vyprodukovaného odpadu a vedl by k vyšší motivaci třídit odpad.

Rozhodnutí obce Zastávka a ostatních členů založit vlastní společnost sebou přináší řadu výhod, ale i nevýhod. Mezi zásadní výhody oproti nákupu služby na trhu patří rozhodovací pravomoc o cenách, použití zisku, osobní přístup a zainteresovanost zaměstnanců nebo možnost rychlejšího jednání. Vznik této společnosti se také pozitivně projevuje na zaměstnanosti a hospodaření v celém mikroregionu. Výhoda rozhodovací pravomoci se však může ukázat jako problém v případě, že na rozhodování podílí nekompetentní osoby, které nejsou odborníky v dané oblasti. Pro obec Zastávka znamenalo založení společnosti nárůst výdajů, které byly použity na financování počátečních investic společnosti, ale pokud se hospodaření společnosti dále bude vyvíjet stejně pozitivně, tak se obci výdaje vrátí v podobě zisků a zkvalitnění služeb odpadového hospodářství.

Základem úspěšného fungování společnosti je přístup zástupců obce. Ti pokud budou vnímat společnost jako ziskovou tržní firmu, která je konkurenceschopná na trhu, a ne jako vlastní příspěvkovou organizaci, tak se jim odmění dobrými výsledky. Obec tak může nabídnout svým občanům kvalitní veřejnou službu.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Monografie a publikace

[1] BAILEY, Stephen J. *Veřejný sektor : Teorie, politika a praxe*. Praha : Eurolex Bohemia s.r.o., 2004. 455 s. ISBN 80-86432-61-0

[2] BEBLAVÝ, M., SIČÁKOVÁ-BEBLAVÁ, E. Inštitucionálne dilemy při zabezpečení *verejných služieb.* Transparency International Slovensko, Bratislava 2006, ISBN 80-89244-10-6

[3] BROWN, C.V.; JACKSON, P.M. *Ekonomie veřejného sektoru*. Praha : Eurolex Bohemia s.r.o., 2003. 733 s. ISBN 80-86432-09-02.

[4] HYÁNEK, Vladimír; PROUZOVÁ, Zuzana; ŠKAREBELOVÁ, Simona. *Neziskové organizace ve veřejných službách*. 1.vydání. [s.l.] : Masarykova univerzita, 2007. 293 s. ISBN 978-80-210-4423-4.

[5] KOUDELOVÁ, Kamila; JODLOVSKÁ, Jitka; ŠARAPATKA, Bořivoj. *Odpady*. Olomouc : Univerzita Palackého, 1999. 186 s. ISBN 80-244-0046-4.

[6] LE GRAND, Julian. *The other invisible hand : delivering public services through choice and competition*. Princeton : Princeton University Press, 2007. 195 s. ISBN 9780691129365.

[7] MUSGRAVE, Richard Abel; MUSGRAVEOVÁ, Peggy B. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha : Management press, 1994. 946 s. ISBN 8085603764.

[8] OCHRANA, František. *Veřejné služby-jejich poskytování, zadávání, hodnocení*. 1.vydání. Praha : Ekopress, s.r.o., 2007. 167 s. ISBN 978-80-86929-31-6.

[9] OCHRANA, F.; ŠUMPÍKOVÁ, M.; PAVEL A KOL., J. *Efektivnost zabezpečování vybraných veřejných služeb na úrovni obcí*. Praha : Oeconomica, 2007. 141 s. ISBN 978-80-245-1259.

[10] PAVEL, J., *Transakční náklady a veřejné zakázky v Theoretical and Practical Aspects of Public Finance*. Praha : VŠE, 2006. 12 s. ISBN 80-245-1032-4.

[11] PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy : územní aspekty veřejných financí*. 1.vydání. Praha : Victoria publishing, 1995. 268 s. ISBN 80-7187-024-2.

[12] PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance : územní samosprávy*. 1.vydání. Praha : Management press, 2004. 375 s. ISBN 80-7261-086-4.

[13] PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření obcí a rozpočet*. Praha : Codex Bohemia, 1997. 296 s. ISBN 80-85963-34-5.

[14] PEKOVÁ, Jitka . *Veřejné finance : úvod do problematiky*. 4., aktualizované a rozšířené. Praha : ASPI, a.s., 2008. 579 s. ISBN 978-80-7357-358-4.

[15] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe*. 2.aktualizované a rozšířené vydání. Praha : GRADA Publishing, a.s., 2009. 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.

[16] ŘEŽUCHOVÁ, Markéta; HYÁNEK, Vladimír. *Role soukromého sektoru v poskytování veřejných služeb*. 1.vydání. [s.l.] : Masarykova univerzita, 2009. 63 s. ISBN 978-80-210-4888-1.

[17] ŘEŽUCHOVÁ, Markéta. *Partnerství veřejného a soukromého sektoru : Analýza efektivního zabezpečování veřejných služeb*. Brno, 2010. 189 s. Dizertační práce. Masarykova univerzita.

[18] ŠPALEK, Jiří. *Veřejné statky : Teorie a experiment*. Praha : C.H.Beck, 2011. 204 s. ISBN 978-80-7400-353-0.

[19] TICHÝ, Luboš. *Veřejná služba v ČR, Německu, Rakousku a EU*. Praha : Karlova univerzita, 2007. 122 s. ISBN 80-85889-96-3.

Online zdroje

[20] *ARIS web* [online]. 2001 [cit. 2011-03-05]. Prezentace údajů ÚSC. Dostupné z WWW: <http://wwwinfo.mfcr.cz/cgi-bin/aris/iarisusc/charakteristika.pl?ico=488399>.

[21] *ASEKOL* [online]. 2008 [cit. 2011-04-04]. O nás. Dostupné z WWW: <http://www.asekol.cz/kdo-je-asekol/o-nas.html>.

[22] *Česká daňová správa* [online]. 2010 [cit. 2011-02-13]. Místní poplatky. Dostupné z WWW: <http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cds/xsl/dane_poplatky_2495.html?year=>.

[23] *EKO-KOM* [online]. 2009 [cit. 2011-03-25]. Obce. Dostupné z WWW: <http://www.ekokom.cz/obce/spoluprace.htm>.

[24] HORKÝ, Martin. *Zastávka* [online]. 2011 [cit. 2011-03-06]. Stručná historie obce Zastávka. Dostupné z WWW: http://www.zastavka.cz/historie-obce/2006/05/19/strucna-historie-obce-zastavka.html

[25] *Juristic.cz* [online]. 2004 [cit. 2011-01-14]. Veřejná služba a systémy veřejné služby. Dostupné z WWW: <http://spravni.juristic.cz/514416>. ISSN 1802-789X

[26] KOMÁREK, Eduard. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. 2008 [cit. 2011-02-12]. V novém roce nové rozdělení daní pro obce. Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/clanek/v-novem-roce-nove-rozdeleni-dani-pro-obce.aspx>.

[27] *Mikroregion Kahan* [online]. 2008 [cit. 2011-03-06]. O mikroregionu. Dostupné z WWW: <http://www.mikroregionkahan.cz/?lang=1&menu=2&title=o-mikroregionu>.
[28] *Ministerstvo životního prostředí* [online]. 2008 [cit. 2011-04-10]. Komunální odpady. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/komunalni_odpady_uprava>.
[29] *Ministerstvo životního prostředí* [online]. 2008 [cit. 2011-04-10]. Nebezpečné odpady. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/nebezpecne_odpady>.
[30] *Ministerstvo životního prostředí* [online]. 2008 [cit. 2011-04-10]. Odpadové hospodářství. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/odpadove_hospodarstvi>
[31] *Ministerstvo financí ČR* [online]. 2006 [cit. 2011-01-19]. Partnerství veřejného a soukromého sektoru, státní záruky a fiskální rizika. Dostupné z WWW: <www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/PPP_MMF_CZ_final.doc>
[32] *Ministerstvo životního prostředí* [online]. 2008 [cit. 2011-04-10]. Zp[30] *Ministerstvo životního prostředí* [online]. 2008 [cit. 2011-04-10]. Odpadové hospodářství. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/odpadove_hospodarstvi>
[33] *Turistický magazín* [online]. 2007 [cit. 2011-04-26]. Kam po Česku. Dostupné z WWW: <http://www.kampocesku.cz/>.
[34] *Wiki Bezkorupce* [online]. 12.6.2010 [cit. 2011-01-19]. Wiki:korupce_ve_verejnych_zakazkach. Dostupné z WWW: <http://wiki.bezkorupce.cz/doku.php?id=wiki:korupce_ve_verejnych_zakazkach&rev=1278936789>

Zákony

[35] Zákon č.185/2001 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů
[36] Zákon č.477/2001 Sb., o obalech, ve znění pozdějších předpisů
[37] Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
[38] Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová skladba), ve znění pozdějších předpisů
[39] Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů
[40] Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům, ve znění pozdějších předpisů
[41] Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
[42] Zákon 200/1990 Sb. o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
[43] Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Typy organizací a společností k poskytování veřejných služeb 19
Tabulka 2: Rozdělení veřejných služeb podle elasticity poptávky a zatížení uživatelským poplatkem 27
Tabulka 3: Hospodaření obcí v ČR v letech 2006-2009 32
Tabulka 4: Struktura příjmů obcí v ČR v letech 2006-2009 v absolutním a procentním vyjádření 33
Tabulka 5: Koeficienty postupných přechodů a násobky postupných přechodů 36
Tabulka 6: Příjmy obcí z místního poplatku za likvidaci komunálního odpadu (v tis. Kč) 37
Tabulka 7: Struktura výdajů obcí v ČR v letech 2006-2009 v absolutním a procentním vyjádření 45
Tabulka 8: Výdaje obcí v ČR na komunální odpad 45
Tabulka 9: Výkaz zisku a ztrát společnosti KTS Ekologie (v Kč) 51
Tabulka 10: Výtěžnost odpadů v obci Zastávka 52
Tabulka 11: Sazba odměn společnosti EKO-KOM za zajištění využití odpadů z obalů pro výtěžnosti obce Zastávka (v Kč) 53
Tabulka 12: Standardy složení kom. odpadů a podílu obalové složky 53
Tabulka 13: Financování výstavby sběrného dvora (v Kč) 54
Tabulka 14: Vývoj počtu nádob separovaného komunálního odpadu 55
Tabulka 15: Četnost svozů komunálního odpadu v letech 2006-2010 56
Tabulka 16: Vývoj ceny za svoz a odstranění komunálního odpadu na občana za 1 rok 56
Tabulka 17: Vývoj cen za odvoz nádoby vytříděných složek komunálního odpadu (v Kč) 57
Tabulka 18: Rozpočet obce v oblasti odpadového hospodářství (v Kč) 58
Tabulka 19: Vytříděné odpady v obci Zastávka 60
Tabulka 20: Množství vyvezeného ostatního odpadu v obci 62
Tabulka 21: Vybrané položky z rozpočtu obce (v Kč) 69
Tabulka 22: Alternativní systém výpočtu místního poplatku (v Kč) 70

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: : Vývoj ceny za svoz a odstranění komunálního odpadu na občana za 1 rok 56

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Brutto způsob financování 41
Obrázek 2: Netto způsob financování.....42
Obrázek 3: Poloha obce Zastávka.....48

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Druhové třídění rozpočtové skladky 80
Příloha 2: Odvětvové třídění rozpočtové skladby.....82

Příloha 1: Druhové třídění rozpočtové skladky

1. Daňové příjmy
   11 Daně z příjmů, zisku a kapitálových výnosů

   12 Daně ze zboží a služeb v tuzemsku

   13 Daně a poplatky z vybraných činností a služeb

   14 Daně a cla za zboží a služby ze zahraničí

   15 Majetkové daně

   16 Povinné pojistné

   17 Ostatní daňové příjmy

2. Nedaňové příjmy
   21 Příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků organizací s přímým vztahem

   22 Přijaté sankční platby a vratky transferů

   23 Příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní nedaňové příjmy

   24 Přijaté splátky půjčených prostředků

3. Kapitálové příjmy
   31 Příjmy z prodeje dlouhodobého majetku a ostatní kapitálové příjmy

   32 Příjmy z prodeje dlouhodobého finančního majetku

4. Přijaté dotace
   41 Neinvestiční přijaté dotace

   42 Investiční přijaté transfery

5. Běžné výdaje
   50 Výdaje na platy, ostatní platby za provedenou práci a pojistné

   51 Neinvestiční nákupy a související výdaje

   52 Neinvestiční transfery podnikatelským subjektům a neziskovým organizacím

   53 Neinvestiční transfery soukromoprávním subjektům

   54 Neinvestiční transfery veřejnopráv. subjektům a mezi peněžními fondy téhož subjektu

   55 Neinvestiční transfery obyvatelstvu

   56 Neinvestiční transfery do zahraničí

   57 Neinvestiční půjčené prostředky

   58 Neinvestiční převody Národnímu fondu

   59 Ostatní neinvestiční výdaje

6. Kapitálové výdaje

   61 Investiční nákupy a související výdaje

62 Nákup akcií a majetkových podílů

63 Investiční transfery

64 Investiční půjčené prostředky

67 Investiční převody Národnímu fondu

69 Ostatní kapitálové výdaje

8. Financování

81 Financování z tuzemska

82 Financování ze zahraničí

89 Opravné položky k peněžním operacím

Příloha 2: Odvětvové třídění rozpočtové skladby

1. Zemědělství a lesní hospodářství
   10 Zemědělství a lesní hospodářství

2. Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství
   21 Průmysl, stavebnictví, obchod a služby

   22 Doprava

   23 Vodní hospodářství

   24 Spoje

   25 Všeobecné hospodářské záležitosti a ostatní ekonomické funkce

3. Služby pro obyvatelstvo
   31 a 32 Vzdělání

   33 Kultura, církve a sdělovací prostředky

   34 Tělovýchova a zájmová činnost

   35 Zdravotnictví

   36 Bydlení, komunální služby a územní rozvoj

   37 Ochrana životního prostředí

   38 Ostatní výzkum a vývoj

   39 Ostatní činnosti související se službami pro obyvatelstvo

4. Sociální věci a politika zaměstnanosti
   41 Dávky a podpory v sociálním zabezpečení

   42 Politika zaměstnanosti

   43 Sociální služby a společné činnosti v sociálním zabezpečení a politice zaměstnanosti

5. Bezpečnost státu a právní ochrana
   51 Obrana

   52 Civilní připravenost na krizové stavy

   53 Bezpečnost a veřejný pořádek

   54 Právní ochrana

   55 Požární ochrana a integrovaný záchranný systém

6. Všeobecná veřejná správa a služby
   61 Státní moc, státní správa, územní samospráva a politické strany

   62 Jiné veřejné služby a činnosti

   63 Finanční operace

   64 Ostatní činnosti